

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

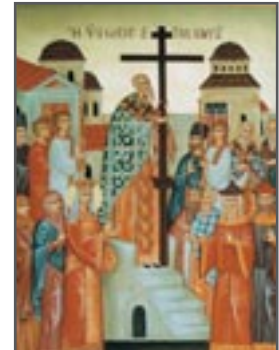
ΕΤΟΣ ΝΒ' • ΤΕΥΧΟΣ 9 • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Υποτύπωση Υγαινότων Λόγων Μακαριωπάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου	σελ. 3-5
Ἡ ἀγιότης τοῦ ἔθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου Σεβ. Μητροπολίτου Γλυφάδας κ. Παύλου	σελ. 6-7
Θ. Εὐχαριστία: Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις διὰ τῶν Ἱ. Κανόνων (α') Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου	σελ. 8-11
Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ στὴ θεία Λειτουργία Ἀρχιμ. Χρυσάνθου Στελλάτου	σελ. 12-13
Ἰεουργεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας Σου... Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ	σελ. 14-15
Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν Τίμο Σταυρὸ Νικολάου Δρατσέλλα	σελ. 16-18
«Ἐκδόσεις Ἐπιγνώσεως» Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Καλογεροπούλου	σελ. 19-21
Ψευδοπροφητεῖες Πεντηκοστιανῶν Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου	σελ. 22-23
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια Κωνσταντίνου Χολέβα	σελ. 24-25
Ἡ Πληροφορικὴ στὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας	σελ. 26
Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου	σελ. 27-28
Τὰ ἐφ' ἅπαξ τῶν Κληρικῶν	σελ. 29
Ποιμαντικὴ Διακονία Ἱ. Μητροπόλεων	σελ. 30
Φωτογραφικὰ Στιγμότυπα	σελ. 31

ΕΞΟΦΥΛΛΟ:
Ἡ Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.
Ἔργο τοῦ ἀγιογράφου Γιάννη
Ναυπλιώτη

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικὸ γιὰ τοὺς ἱερεῖς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>

Ἡλεκτρονικὴ διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ἀριστομένης Ματσάγγας,
Διδάκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΚΛΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791

<http://www.livanis.gr>

Ἑποτύπωση Ἑγιαίνοντων Λόγων

Ἑποθήκες πρὸς Μοναχοὺς

Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Ἀγαπητοί μου,

Δέν θά σᾶς γράψω γιά τήν ἱστορία τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ οὔτε γιά τήν μεγάλη ἀξία τοῦ πανίερου αὐτοῦ θεσμοῦ στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἄλλωστε τήν θεολογική θεμελίωση τοῦ μοναστικοῦ ιδεώδους μπορεῖτε κάλλιστα καὶ πάλιν νά διαβάσετε στά σοφά συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα τῶν ἀσκητικῶν Πατέρων καὶ Ὁσίων ἀναχωρητῶν. Στούς θεοφόρους καὶ αὐγασθέντες ὑπὸ τοῦ Παναγίου Πνεύματος Μέγα Βασίλειο, Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο, Γρηγόριο Νύσσης, Ἱερὸ Χρυσόστομο, Ἐφραὶμ καὶ Ἰσαὰκ τῆς Συριακῆς Γραμματείας, Θεόδωρο Στουδίτη, Βαρσανούφιο καὶ Δωρόθεο, ἀλλὰ καὶ στοὺς μεγάλους ἡσυχαστὲς Πατέρες τοῦ 14ου αἰώνα Γρηγόριο Σιναΐτη, Γρηγόριο Παλαμᾶ καὶ τῆς νεωτέρας ἐποχῆς Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη θά βρεῖτε τὰ ὑπέροχα θησαυρίσματα γιά τήν κατὰ Θεὸν μόνωση. Ὅλοι αὐτοὶ ἐξῆσαν, βίωσαν, ἔγραψαν, πρόσφεραν λόγον περὶ τῶν ἐκλεκτῶν ψυχῶν τῶν μοναχῶν καὶ περὶ τῆς ἰσαγγέλου αὐτῆς πολιτείας. Δέν θά σᾶς παραθέσω, λοιπόν, ἐδῶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ ἔργα τους, ὄχι διότι τοῦτο δέν εἶναι ἐφικτό, ἀλλὰ γιὰ τὴν θεωρῶ ὅτι μελετᾶτε καὶ στοχάζεσθε καὶ διδάσκεσθε συνεχῶς ἀπὸ τὰ θεοφόρα γραπτά τους. Ἄλλοίμονον στόν μοναχὸ πού δέν ἀνατρέχει στή «σοφία τῶν γερόντων» καὶ πού δέν μαθητεύει στήν ἀρετὴ καὶ στήν ἀγιότητα τῶν μεγάλων ἀσκητικῶν μορφῶν.

Στὸ κείμενό μου αὐτό, πού τὸ ὀνομάζω *ΥΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΓΙΑΙΝΟΝΤΩΝ ΛΟΓΩΝ*, ἐπιθυμῶ νά σᾶς ὑπομνήσω μερικὲς πνευματικὲς καὶ συνάμα πρακτικὲς περισσότερο ὑποθήκες καὶ συμβουλές, οὕτως ὥστε εἰλικρινῶς τὰ μοναστήρια μας νά εἶναι ἀληθινὰ μοναστήρια, «φροντιστήρια εὐσεβείας», κατοικητήρια ἀγίων ἀφιερωμέ-

νων στόν Θεό, νά εἶναι κομμάτια τοῦ πνευματικοῦ οὐρανοῦ καὶ δοχεῖα τῆς Χάριτος. Ἑποτύπωση, λοιπόν, *ὑγιαίνοντων λόγων*, δηλαδή λόγων γιά τήν πνευματικὴ σας εὐρωστία καὶ τήν προκοπή σας ἐν Χριστῷ στοὺς σημερινοὺς δυσχερεῖς καιροὺς μας.

- *Ἡ λατρεία εἶναι τὸ πρότιστον καὶ τὸ βασικότατον ἱερὸν καθήκον τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Μονῆς.* Δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ μοναστικὴ ἀδελφότης λειτουργοῦσα σύμφωνα μέ τοὺς μοναστικούς κανόνες καὶ τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας χωρὶς τὴν συνεχῆ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ἄλλωστε γι' αὐτὸ γίνατε μοναχοί. Γιά νά λατρεύετε καὶ δοξολογεῖτε ἀδιαλείπτως τὸν Ἁγαπημένον *Νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας*, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Μὴ ξεχνᾶτε ποτέ ὅτι ἔργον τῶν ἀγγέλων εἶναι ἡ ἀέναος δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Κατὰ παρόμοιο τρόπο καὶ οἱ μοναχοί, οἱ ἐπίγειοι ἄγγελοι, κύριο μέλημά τους ἔχουν τὴν λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τοῦ κοινοβίου πρέπει νά διαποτίζεται ἀπὸ τὸ ζωντανὸ νερὸ τῆς ἀδιάκοπης λατρείας. Γι' αὐτὸ καὶ δέν ἐπιτρέπεται ἡ παράλειψη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἡ μὴ συμμετοχὴ καὶ ἡ μὴ «κατ' ἀκρίβειαν» τήρηση τοῦ Τυπικοῦ.

- *Ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς Λατρείας εἶναι καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Μονῆς στή Θ. Λειτουργία καὶ εἰδικότερα στή Θ. Κοινωνία.* Ἐκεῖ στό Κοινὸ Ποτήριο τῆς Ζωῆς, στή Μυστικὴ Τράπεζα τοῦ Δείπνου τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ θά ἀδελφώνονται οἱ ψυχές. Πόθος καὶ λαχτάρια ὅλων σας θά εἶναι ἡ συχνὴ Θ. Κοινωνία κατὰ τὴν διάκρισιν βέβαια τοῦ πνευματικοῦ πατρός. Θά κοινωνεῖτε, λοιπόν, συχνὰ «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης» καὶ κατόπιν τῆς καταλλήλου προετοιμασίας καὶ αὐτὸ νά σᾶς συνέχει ὅλην τὴν ἡμέρα.

• Ένα άλλο ζήτημα είναι η ύπαρξη βιβλιοθήκης στην Ι. Μονή. Το παράδειγμα που μᾶς δίδουν ὅλα τὰ ἀρχαῖα μοναστικά συγκροτήματα, ὄχι μόνο τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τῆς Τουρκοκρατίας, εἶναι οἱ θαυμασίως ἐμπλουτισμένες βιβλιοθήκες καὶ συγχρόνως ἡ διάθεση τῶν μοναχῶν γιὰ ἀνάγνωση καὶ ἐπισταμένη μελέτη. Ἡ Ι. Μονή σας ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἔχει τὴν βιβλιοθήκη της καὶ ἓνα εἰδικευμένο πρόσωπο νὰ ἔχει τὴν ὅλη ἐπιμέλειά της. Πόσο χαίρεται κανεὶς ὅταν ἐπισκέπτεται μοναστικές ἀδελφότητες ἐτεροδόξων στὴν Εὐρώπη καὶ βλέπει τὶς ἄρτια ὀργανωμένες βιβλιοθήκες τους. Γιατί καὶ ἐμεῖς νὰ ὑστεροῦμε στὸ σημεῖο αὐτό;

• Ἐπειτα χρειάζεται πολλή προσοχή στὴν τάξη καὶ εὐπρέπεια ὄλων τῶν χώρων τῆς Ι. Μονῆς. Ὁ χώρος τῆς Ι. Μονῆς σας πρέπει νὰ εἶναι πολὺ καθαρὸς. Ὅπου ὑπάρχει ἡ δυνατότητα, νὰ διατηρεῖται κήπος καὶ νὰ φυτεύονται δένδρα καὶ θάμνοι. Πρέπει νὰ εἶναι ὅλα ὁμορφα, τακτοποιημένα καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῶν χειρωνακτικῶν ἐργασιῶν στὴ θέση τους. Ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπικρατεῖ ἡσυχία, ἡρεμία καὶ γαλήνη. Δὲν ἐπιτρέπονται φωνές καὶ κοσμικὰ ἄσματα ἀπὸ ραδιόφωνα καὶ τηλεοράσεις. Ἐπίσης καλὸν εἶναι νὰ μὴ διανέμονται ἔντυπα ἀπροσδιόριστου προελεύσεως, τὰ ὁποῖα συνήθως γράφουν ἀκρότητες καὶ μὴ ὀρθόδοξες θέσεις, οὔτε καὶ οἱ Ναοὶ νὰ γίνονται ἀποθήκες διαφόρων εἰδῶν.

• Ἡ Ἱερὰ Μονὴ πρέπει νὰ εἶναι ἐργαστήριον ἀγιότητος, ἐσωτερικῆς καλλιέργειας καὶ μετανοίας. Σ' αὐτὴν ὁ κουρασμένος σύγχρονος ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη νὰ βρεῖ τὴν πνευματικὴ ξεκούραση καὶ τὴν γαλήνη τῆς ψυχῆς. Στὴ Μονὴ θὰ ἔλθει ὁ πονεμένος, ὁ ἀπογοητευμένος, ὁ ἀσθενής, ὁ διαζευγμένος, ἡ ἄγαμη μητέρα, ὁ ναρκωμανής, ὁ ἀνεργος, ὁ ἄσωτος, ὁ ταλαιπωρημένος ἀπὸ χίλια δύο προβλήματα σύγχρονός μας συν-

άνθρωπος. Πῶς θὰ τοῦ φερθοῦμε, πῶς θὰ τὸν βοηθήσουμε, πῶς θὰ τοῦ δείξουμε τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας; Εἶναι μείζον τοῦτο τὸ θέμα. Κάθε Μονὴ πρέπει νὰ διαθέτει ἓναν καλὸν πνευματικὸ καὶ νὰ ὑπάρχει ἰδιαίτερος χώρος γιὰ τὸ μυστήριο τῆς Ι. Ἐξομολογήσεως.

• Ένα άλλο θέμα είναι ἡ ξενάγηση τῆς Ι. Μονῆς. Πολλοὶ ἐπισκέπτες ζητοῦν νὰ πληροφορηθοῦν γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς, γιὰ τὶς ἀγιογραφίες, γιὰ τὴν σημερινὴ κατάσταση. Καὶ φυσικὰ τὶς περισσότερες φορές οἱ ἐρωτήσεις προχωροῦν σὲ θεολογικὲς ἀπορίες καὶ σὲ ζητήματα πνευματικῆς φύσεως. Θὰ πρέπει, λοιπόν, ἡ Ι. Μονὴ νὰ ἔχει μεριμνήσει νὰ ἔχει τὸ κατάλληλο πρόσωπο, τὸ ὁποῖο μὲ συναίσθηση βαθεῖας ὑπευθυνότητος, μὲ σοβαρότητα, μὲ εὐγένεια, μὲ ὑπομονὴ καὶ προπαντὸς μὲ κατάρτιση θύραθεν καὶ χριστιανικὴ νὰ ἀναλάβει τὸ διακόνημα αὐτό. Δὲν εἶναι δευτερεύον ἔργον, οὔτε πρέπει νὰ ἐπιτελεῖται ὡς ἀγχαρεία. Πολλές ψυχές που ἀναζητοῦν τὸν Θεὸν μπορεῖ νὰ ὀδηγηθοῦν εἰς λιμένα σωτηρίας ἀπὸ μίᾳ καλῇ καὶ σωστῇ ξενάγηση.

• Παράλληλα θὰ ἤθελα νὰ θίξω τὸ θέμα τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς προσκυνητές, τοὺς ἐπισκέπτες, τοὺς πιστοὺς μας ἀλλὰ καὶ γενικότερα τοὺς συνανθρώπους μας, ποὺ καταφθάνουν στὴν Ι. Μονὴ σας. Τὸ θέμα εἶναι ἀρκετὰ λεπτόν. Χρειάζεται ἡ κατάλληλη ὑποδοχή, ἡ ἔκφραση τῆς εὐγένειας τῆς καρδίας μας, τὸ ἀνεπιτήδευτον, τὸ ἀνυπόκριτον, τὸ σεμνόν, σοβαρὸν καὶ συνάμα ἱεροπρεπὲς ἦθος μας. Οὔτε ὑπερβολικὲς αὐστηρότητες οὔτε καὶ ἄκριτες ἐπιπολαιότητες. Ἀκόμη οὔτε συζητήσεις μὲ στομφώδες καὶ πολλάκις ἀκατανόητο λεξιλόγιο, ἀλλὰ συνομιλία μὲ ἀπλότητα καὶ χωρὶς ὑπερβολὲς λόγων. Δὲν γνωρίζουμε τὴν ψυχὴ τοῦ ἄλλου. Γιατί ἔρχεται στὴν αὐλή σας, δὲν τὸ ξέρετε. Ἴσως ἀπὸ περιέργεια, ἄλλοτε ἀπὸ βαθεῖα συναίσθηση τῆς

Οἱ ἅγιοι Ἰωάννης ὁ Καλυβίτης καὶ Παῦλος ὁ Θηβαῖος.

άμαρτωλότητα, άλλοτε από ειλικρινή διάθεση προσευχής, αλλά και άλλοτε με διάθεση τουριστική ή απλώς περιπάτου. Όλους πρέπει να τους βλέπετε ως «εἰκόνες Θεοῦ» και με διάθεση διακονίας και τῆς καλῶς νοουμένης φιλοξενίας. Ποτέ δὲν θὰ ἀποβλέπετε σὲ οικονομικὲς ἀπολαβὲς οὔτε καὶ θὰ ἔρχεσθε σὲ προστριβὲς καὶ λογομαχίες. Γνωρίζω ὅτι ὑφίσταται τὸ πρόβλημα τῆς ἐνδυμασίας, ἰδίᾳ τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ αὐτὸ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται μὲ πᾶσαν δυνατὴν διάκρισιν καὶ οὐδέποτε μὲ διαπληκτισμούς. Ὅπως, ἐπίσης, ἓνα ἄλλο πρόβλημα εἶναι ἡ εἴσοδος στὴν Ἱ. Μονὴ σας ἀλλοδαπῶν, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἐτερόδοξοι ἢ ἀλλόθρησκοι. Τί θὰ κάνετε; Πάλι χρειάζεται ἡ βασιλικὴ ὁδὸς τῆς διακρίσεως. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ μετάδοση Θ. Κοινωνίας καὶ ἡ συμπροσευχή. Ἀλλὰ «κατ' οἰκονομίαν» καὶ πρὸς παιδαγωγίαν στὴν Ὁρθόδοξη διδασκαλία καὶ Ἐκκλησία μπορεῖτε νὰ ἐπιτρέπετε τὴν εἴσοδό τους στὸν νάρθηκα, ὡς καὶ στὸ Ἅγιον Ὅρος τὸ ἐφαρμόζουν, κατὰ τὴν διάρκειά τῶν Ἱ. Ἀκολουθιῶν, σὲ ἄλλες δὲ ὥρες νὰ ἐξηγεῖτε τὰ τοῦ Ἱ. Ναοῦ καὶ εὐχαρίστως νὰ διεξάγετε διάλογο μαζί τους ἀπαντώντας στὶς ἐρωτήσεις τους ἢ ἐρμηνεύοντας τὰ τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος θέματα.

• *Ἄξιον ὑπομνήσεως εἶναι καὶ τὸ θέμα τῶν σχέσεων Ἐπισκόπου καὶ Ἱ. Μονῆς.* Γνωρίζετε ἀσφαλῶς ὅτι ἐκάστη Ἱ. Μονὴ τελεῖ ὑπὸ τὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος καὶ μνημονεύεται σὲ ὅλες τὶς Ἱ. Ἀκολουθίες καὶ ἀσκεῖ τὴν ἐποπτεία πατρικῶς καὶ προστατευτικῶς ἐπὶ τῆς Ἱ. Μονῆς. Ὁ μοναχὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζει τὴν θέσιν του μέσα στὸν Ἐκκλησιαστικὸ ὄργανισμὸ σύμφωνα πάντοτε μὲ ὅσα ὀρίζουν οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ μάλιστα οἱ 4ος, 8ος καὶ 18ος κανόνες τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ποὺ ἀναφέρονται στὸ σεβασμὸ τῶν μοναχῶν πρὸς τὸν Ἐπίσκοπο. Χωρὶς τὴν ἄδεια καὶ εὐλογία τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου δὲν ἐπιτρέπεται ὁ μοναχὸς νὰ ἐνεργεῖ πράξεις ἀπάδουσες στὸ μοναστικὸ ἰδεῶδες καὶ ἐκκλησιαστικὸ ἦθος. Δὲν μπορεῖ π.χ. νὰ συμμετέχει σὲ κοσμικὲς ἐκδηλώσεις ἢ σὲ πολιτικὲς συναθροίσεις ἢ νὰ δίδει συνεντεύξεις σὲ Μ.Μ.Ε. ἢ νὰ ξεσηκώνει τὸν λαὸ μὲ ἀνωφελῆ κηρύγματα ἢ λαϊκισμούς.

• *Ἀκόμη θὰ ἤθελα νὰ σᾶς τονίσω καὶ τὸ θέμα τῆς «γρηγορούσας συνείδησης» τοῦ μοναχοῦ γιὰ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὸν κόσμον ὅλο, γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ γι' αὐτὴν τὴν ἄψυχη κτίσις.* Ὁ μοναχὸς βέβαια εἶναι ὁ χωρισμένος ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου, ὅμως περικλείει μέσα στὴν ἀγαπῶσα καρδιά του τὸν κόσμον ὅλον καὶ προσεύχεται γι' αὐτὸν μετὰ δακρῶν. Δὲν εἶναι ὀρθὸς ἓνας ἀπράγμων μοναστικὸς βίος, νὰ εἶναι ἓνας μοναχὸς, θὰ τὸλεγα ἔτσι ἀπλά, «τεμπέλης» στὴν πνευματικὴ καὶ ἀσκητικὴ ζωὴ. Γι' αὐτὸ, ἐπειδὴ «ἀρχὴ καὶ τέλος ἀρετῆς ἀπάσης ἢ ἀγάπη» καὶ ἐπειδὴ «φωστήρ, ἕως ἂν ἐαυτὸν φωτίζει μόνον οὐκ ἂν εἶη φωστήρ», σᾶς καλῶ, πρῶτον, νὰ ἐμπλουτίσετε τὸ περιεχόμενον τῶν προσευχῶν σας ὑπὲρ τῶν συνανθρώπων μας καὶ τῶν ποικίλων προβλημάτων ποὺ ὑπάρχουν στὸν κόσμον καὶ στὴν πατρίδα μας εἰδικότερα, καὶ δεύτερον νὰ σκεφθεῖτε τίς μεγάλες ἀνάγκες τοῦ Ἀμπελώνος τοῦ Κυρίου ποὺ εἶναι τὸ χωράφι αὐτὸ τοῦ Θεοῦ χωρὶς ἐργάτες στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικόν. Θᾶξιζε γιὰ ἓνα ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα νὰ δοθεῖ εὐλογία καὶ ἄδεια γιὰ μία ἀποστολὴ μοναχῶν τῆς Μονῆς γιὰ εἰδικὲς ἱεραποστολικὲς περιστάσεις.

Περαίνοντας τὸ συμβουλευτικὸ μου αὐτὸ κείμενον θὰ ἤθελα νὰ ὑπευθυμίσω τίς τρεῖς μεγάλες μοναχικὲς ἀρετὲς καὶ ὑποσχέσεις σας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ποτέ μὴ λησμονεῖτε τὴν πρώτη ἀρετὴ τῆς παρθενίας, τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἀγνεία ποὺ σᾶς ἐξυψώνει στὸ Θεόν, τὴν ἀγία ἀρετὴ τῆς ἀκτημοσύνης, τὴν πτωχεία κατὰ Θεὸν καὶ τὴν ὑπακοή στὸ θέλημα τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ. Ζῆστε ἔντονα τὴν ἀφιέρωσή σας καὶ μαζί μὲ τὸν ἅγιον Γρηγόριο τὸν Θεολόγο ἐπαναλάβετε τὰ λόγια του πρὸς τὸν Κύριον:

«Σοὶ ζῶ, σοὶ λαλέω, σοὶ δ' ἔζομαι, ὦ ἄναξ Χριστέ, σοὶ δ' αἶρω ποδὸς ἵχνος, ἐπεὶ σύ με χειρὶ καλύπτεις.

Ἄλλά με καὶ νῦν ἄγοις, ἐσθλὸν ἐπὶ τέρμα πορείης», στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν
ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἡ ἀγιότης τοῦ ἔθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου

Ἐπιστολή - μαρτυρία

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γλυφάδας κ. Παύλου

Πρὸς

Τὸ Ἀξιότιμον Διοικητικὸν Συμβούλιον
καὶ ἅπαντα τὰ ἀξιότιμα Μέλη
τῆς Ἐνώσεως Σμυρναίων Ἀθηνῶν,
Σκουφᾶ 71^Α καὶ Μασσαλίας
106 80 ΑΘΗΝΑΣ

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,
«Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε»

Διὰ τοῦ παρόντος
γνωρίζομεν Ὑμῖν, ὅτι
ἐλάβομεν τὰ Ὑμέτερα
ἔγγραφα, ὑπ' ἀριθμ.
Πρωτ. 29/26-3-2003 καὶ
17/18-3-2003 καὶ ἐπιθυ-
μοῦμεν, ὅπως ἐνημερώ-
σωμεν Ὑμῖν τὰ κάτωθι:

Ἡ ἡμετέρα ἐλαχι-
στότης κατάγεται ἐκ
πατρὸς ἀπὸ τὴν ἡρω-
ϊκὴν ἑλληνικωτάτην
Σμύρνην καὶ ἐκ πάπ-
που ἀπὸ τὴν Καισάρει-
αν τῆς Καππαδοκίας.
Ὅτε ἤμην μαθητῆς τοῦ
Δημοτικοῦ Σχολείου ὁ
ἀοίδιμος πατήρ μου
Σπυρίδων μοὶ ἔδωκεν
τὴν φωτογραφίαν, ἀπὸ
ἔφημερίδα, τοῦ μεγάλου ἔθνοϊερομάρτυρος
Χρυσοστόμου Σμύρνης, λέγων μοι: «παιδί μου
σοῦ δίνω τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου,
Μητροπολίτου Σμύρνης καὶ σοῦ δίνω τὴν
εὐχὴν μου, νὰ τὴν ἔχῃς στὰ εἰκονίσματα πάν-
τοτε. Κάποτε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θὰ
τὸν ἀνακηρύξῃ ἐπίσημα Ἁγίου. Γιὰ μᾶς τοὺς

Μικρασιάτας εἶναι Ἁγιος καὶ Μάρτυρας ἀπὸ
τὴν ἡμέρα τοῦ Μαρτυρίου του. Ἀπὸ τὰ Ἁγία
χεράκια του ἔχω πάρει Ἀντίδωρο καὶ Πα-
σχαλινὸ αὐγὸ. Τὸ Δεσποτικὸ ποῦ ἔμενε ἦταν
ἀπέριττο καὶ φτωχό. Εἶχε τὰ πιὸ ἀπαραίτη-
τα. Ἐνα μικρὸ τραπέζι, γιὰ γραφεῖο, μία κα-
ρέκλα καὶ ἓνα ντιβάνι. Ἦταν σωστὸς Ποιμε-
νάρχης. Μὲ τὰ μάτια μου εἶδα στὴν πλατεῖα
τὸ μαρτύριό του, ποῦ τὸν ἔσερναν στοὺς δρό-
μους καὶ τὸν τεμάχιζαν οἱ φονιάδες καὶ ἀδί-
στακτοὶ καὶ αἰώνιοι
ὑπουλοὶ ἐχθροὶ τῆς
Ἑλλάδος Τούρκοι. Πέ-
θανε γιὰ νὰ μὴν προ-
δώσῃ τὴν πίστι του, τὴν
πατρίδα του, τὸ ποίμνιό
του. Μποροῦσε νὰ φύγῃ,
γιὰ νὰ γλυτώσῃ. Προτί-
μησε νὰ εἶναι κοντὰ στοῦ
ποίμνιό του καὶ νὰ θυ-
σιασθῇ γι' αὐτό».

Ὁ ἀοίδιμος πατήρ
μου ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλά-
δα τὸ 1922, κρατῶν εἰς
τὰς χεῖρας του, ὡς μο-
ναδικὴν περιουσίαν, μό-
νον δύο εἰκόνας ἐντετυ-
λιγμένας εἰς μίαν «κου-
βέρται». Ἐκράτει πέντε
καὶ τὰς τρεῖς «οἱ φίλοι

Ὁ Ἁγιος Ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Σμύρνης
Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος ὑπέστη μαρτυρικὸ
θάνατο στὶς 27 Αὐγούστου 1922 (π.ῆ.).

μας» τὰς ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐνηλικιώθην καὶ ἀπὸ τὸ «χαρτζιλίκι μου»
ἐκορνίζωσα τὴν φωτογραφίαν τοῦ Ἁγίου Χρυ-
σοστόμου καὶ μέχρι σήμερον εὐρίσκεται μετ'
ἐμοῦ καὶ κοσμεῖ τὸ εἰκονοστάσιον τὸ προσω-
πικόν μου καὶ μάλιστα ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου,
ὅτε ἐνεθρονίσθην, τὸ ταπεινὸν κελλίον μου,

εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίου Νεκταρίου Τερψιθέας, ὅπου διαμένω προσωρινῶς. Ἦδη ἔχω παραγγείλει εἰς Ἀγιογράφων νὰ μοῦ ἐτοιμάσῃ μεγάλην εἰκόνα - ἀγιογραφίαν, ἢ ὁποῖα θὰ κοσμήσῃ τὸ Γραφεῖον τοῦ Μητροπολίτου Γλυφάδας, εἰς τὴν Βούλαν, Βασ. Παύλου 2, ὅπου προσωρινῶς στεγάζεται εἰς χῶρον τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τοῦ Ἱ. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Βούλας, λόγῳ τοῦ ἀρτισυστάτου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, μέχρις ἐξευρέσεως καταλλήλου κτίσματος ἢ χώρου πρὸς στέγασιν - δημιουργίαν Ἐπισκοπείου.

Θέλομεν νὰ γνωρίζητε, ὅτι ὡς ἐλάχιστος Ἐπίσκοπος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ νεωστὶ χειροτονηθείς, θὰ πράξωμεν κατὰ συνείδησιν, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς Προϊσταμένης ἡμῶν Ἀρχῆς, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Προέδρου Αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τοῦ ὁποίου ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἀγιοκατάταξιν τοῦ Μητρ. Σμύρνης Χρυσοστόμου, εἶχεν πρωτεύοντα ρόλον, διὰ τὸ σημαντικώτατον θέμα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρετε εἰς τὰ ἀποσταλέντα ἡμῖν Ὑμέτερα ἔγγραφα. Ἀποτελεῖ βίωμα προσωπικὸν καὶ ἀδιαμφισβήτητον γεγονὸς ἢ ἀγιότης τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου. Ὁ Κύριος ἀπεφάνθη, διὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἱερῶν Συνόδων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος. Ἐὰν ὑπάρχουν ἐλάχιστοι «ἐλαχιστότατοι», οἱ ὅποιοι ἀμφισβητοῦν τὴν ἀγιότητα τοῦ ἐν λόγῳ Ἱεράρχου, οὗτοι εἶναι ἀνιστόρητοι. Τί θέλουν,

νὰ προβάλλουν τὸ Δωδεκάθεον ὡς πρότυπον ἀγιότητος;

Ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί.

Σταθῆτε ὀρθοὶ εἰς τὰς ἐπάλξεις. Συνεχίσατε τοὺς ἀγῶνας Σας, ἀντάξιοι τῶν Μικρασιατῶν προγόνων μας.

Ὁ ἐθνοῖερομάρτυς Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος Καλαφάτης, ἅγιος τῆς Ἀγιοπάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν ζῆ καὶ θὰ ζῆ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ θὰ διακηρύττῃ τὴν ἀγωνιστικότητα, τὴν ἀνδρείαν, τὴν θυσίαν, τὴν πίστιν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πατρίδα, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἰδανικά, τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερά.

Συστρατευθῆτε μὲ τὰς ὑγιεῖς δυνάμεις. Ὁ Κύριος θὰ εὐλογῇ τὰς προσπάθειας Ὑμῶν καὶ τὸ ἐν γένει ἔργον Ὑμῶν μὲ τὰς πρεσβείας τοῦ ἀγίου ἐνδόξου ἐθνοῖερομάρτυρος Χρυσοστόμου, Μητροπολίτου Σμύρνης καὶ τῶν σὺν Αὐτῷ ἐθνοῖερομαρτύρων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῶν ἀλησμονήτων πατρίδων.

Παρακαλοῦμεν, ἐὰν τὸ ἐπιθυμῆτε, ὅπως ἐνημερώνητε καὶ ἡμᾶς διὰ τὰς διαφόρους ἐνεργείας ὑπὲρ τοῦ ἐν λόγῳ θέματος.

Εἰς τὸ Ἱερὸν Θυσιαστήριον μνημονεύομεν Ὑμᾶς ἅπαντας.

Ἐκζητοῦντες τὰς Ὑμετέρας προσευχὰς καὶ εὐχὰς, πρὸς συνέχισιν τῆς πνευματικῆς καὶ ποιμαντικῆς ἡμῶν διακονίας, ἐν μέσῳ ποικίλων δυσκολιῶν, λόγῳ τοῦ ἀρτισυστάτου τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, διατελοῦμεν,

Μετὰ πάσης τιμῆς καὶ πολλῶν
ἐν Κυρίῳ εὐχῶν,
Ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν

Θ. Εὐχαριστία: Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις διὰ τῶν Ἱ. Κανόνων

α'

Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου
Δρ. Νομ.-Θεολογίας, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι ἡ πεμπουσία τῆς ὀρθοδόξου λατρευτικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία δικαίως ἀποκαλεῖται θεία, διότι πράγματι εἶναι Εὐχαριστία θεϊκὴ καὶ οὐράνιος. Δέν εἶναι δικό μας ἐφεύρημα. Εἶναι δωρεὰ τοῦ Πανάγαθου Θεοῦ σέ μᾶς τοὺς χοϊκοὺς ἀνθρώπους. Ὅ,τι δὲ τελεῖται κατὰ τὸ κορυφαῖο αὐτὸ μυστήριον εἶναι εἰκόνα καὶ πρόγευση τῶν ἐσχάτων τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τελικῆς ἐνότητος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Τὰ πάντα στὴ Θ. Εὐχαριστία εἶναι θεανθρώπινα καὶ μόνο μετέχοντας ὁ πιστὸς στὴν ἀναίμακτη αὐτὴ μυσταγωγία μπορεῖ νὰ μείνει ἀληθινὰ πιστὸς, μέλος τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Γι' αὐτὸ κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θ. Λειτουργίας δέν χωρεῖ καμία ἀταξία, τίποτα τὸ ἀντικανονικὸ καὶ ἀντιπαραδοσιακό. Ὁ Θεὸς μας εἶναι Θεὸς τάξεως καὶ ὄχι ἀκαταστασίας. Ἐὰν διαφορὲς ἀταξίες καὶ παρεκτροπές δέν ἀρέσουν σέ μᾶς, πολὺ περισσότερο δέν ἀρέσουν στὸν Θεὸ καὶ τὸν θλίβουν.

Ὡστόσο, γεννῶνται μερικὲς φορές διάφορα ἐρωτήματα, τὰ ὁποία σχετίζονται μὲ τὴ λατρευτικὴ ζωὴ. Ἡ Ἐκκλησία στὰ ποικίλα αὐτὰ ἐρωτήματα δέν μένει βέβαια ἀπαθής. Ἀπαντᾷ στηριζόμενη στὴ ζῶσα θεολογία τῆς, στὴν Ἱερὰ Παράδοση καὶ στοὺς ἱεροὺς Κανόνες τῆς. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα παρουσιάζουμε στὶς παρακάτω γραμμές, δίνοντας συγχρόνως καὶ τὶς δέουσες ἀποκρίσεις.

1. Μπορεῖ ὁ ἱερωγὸς ἱερεὺς νὰ χρησιμοποιήσῃ λευκὸ οἶνο γιὰ τὴ Θ. Εὐχαριστία;

Κατ' ἀρχὴν κατὰ τὸν κανόνα 37 τῆς Καρθαγένης «ἐν τοῖς ἁγίοις μηδὲν πλέον τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου προσενεχθείη, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος παρέδωκε, τούτέστιν, ἄρτου καὶ οἴνου ὕδατι μεμιγμένου». Καὶ ὁ 3ος Ἀποστολικὸς κανόνας ὁμιλεῖ σαφῶς γιὰ οἶνον καὶ ὄχι κάποιον εἶδος οἴνου. Κατὰ τὴν ἀποψὴ μας ὁ οἶνος πρέπει νὰ εἶναι ἐρυ-

θρὸς γλυκὸς ἀπὸ ἀμπέλια, δηλωτικὸς τοῦ αἵματος. Σήμερα μάλιστα πού εἶναι ἄφθοτος ὁ ἐρυθρὸς οἶνος, δέν δικαιολογεῖται ἡ χρῆση λευκοῦ οἴνου γιὰ τὴ Θ. Εὐχαριστία. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἱερεὺς ὀφείλει νὰ ἐλέγχει ἀφ' ἑσπέρας τὸν οἶνον τὸν ὁποῖον θὰ χρησιμοποιοῦσε κατὰ τὴν Προσκομιδὴν, ὥστε νὰ εἶναι καθαρὸς καὶ πραγματικὸς οἶνος.

2. Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸ «ζέον» ἐκτὸς τῆς Θ. Εὐχαριστίας;

Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὄχι. Τὸ «ζέον», ἥτοι τὸ θερμὸν ὕδωρ τὸ ὁποῖο ρίχνει ὁ ἱερωγὼν ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου μετὰ τὸν μελισμὸν τοῦ Ἁγίου Ἄρτου, μόνον κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἔχει θέση. Κάθε ἄλλη χρῆση τοῦ «ζέοντος» ἐκτὸς τῆς Θ. Εὐχαριστίας εἶναι παντελῶς ἀνεπίτρεπτος.

Στὸ «ζέον» μάλιστα ἀναφέρεται ὁ 13ος κανὼν τοῦ ἁγίου Νικηφόρου τοῦ Ὁμολογητοῦ, ὁ ὁποῖος ὀρίζει τὰ ἑξῆς: «Ὁὐ χρὴ ἄνευ θερμοῦ λειτουργῆσαι πρεσβύτερον, εἰ μὴ κατὰ πολλὴν περίστασιν καὶ εἰ οὐδαμῶς εὐρίσκεται θερμόν». Δηλοῦται ὅτι τὸ ζέον ὕδωρ χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν καί, ὡς ἐρμηνεύουν οἱ θεοφόροι Πατέρες, συμβολίζει «τὴν κάθοδον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν». Ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας γράφει: «Τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ, τοῦτο αὐτὸ τε ὕδωρ ὄν καὶ πυρὸς μετέχον, τὸ Πνεῦμα σημαίνει τὸ ἅγιον, ὃ καὶ ὕδωρ λέγεται καὶ ὡς πῦρ ἐφάνη τότε τοῖς τοῦ Χριστοῦ μαθηταῖς ἐμπεσόν. Ὁ δὲ καιρὸς οὗτος τὸν καιρὸν ἐκεῖνον σημαίνει. Τότε μὲν γὰρ κατῆλθε μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὰ κατὰ Χριστὸν ἅπαντα, νῦν δὲ τελειωθέντων τῶν δώρων τὸ ὕδωρ ἐπεισάγεται τοῦτο» (Εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν, κεφ. ΛΗ', 4).

3. Ὑπάρχει νηστεία πρὸ τῆς Θ. Κοινωνίας;

Δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι «πᾶν καλὸν καὶ ἀγαθὸν διὰ τῆς νηστείας κατορθοῦται καὶ τελειοῦται»

(Γρηγ. Παλαμά, Όμιλία Θ, P.G. 151, 105 B). Και ακόμη νηστεία δέν όρίζεται μόνον ή «άποχή βρωμάτων» αλλά και ή «άλλοτρίωσις τών κακών», ώς λέγει ό Μέγας Βασίλειος.

Πρωτίστως οί ιεροί Κανόνες τής Έκκλησίας όρίζουν περί του θεσμού τής νηστείας σέ άναφορά μέ τό άγιον Πάθος του Κυρίου. Ό 69ος Άποστολικός κανών είναι ή βάση. Διακελεύει τά έξής: «Εί τις επίσκοπος ή πρεσβύτερος ή διάκονος ή ύποδιάκονος ή άναγνώστης ή ψάλτης τήν άγιαν Τεσσαρακοστήν του Πάσχα ου νηστεύει ή τετράδα ή παρασκευήν, καθαιρείσθω εκτός ει μη δι' ασθένειαν σωματικην έμποδιζοιτο· ει δε λαϊκός ειη άφορίζεσθω». Φυσικά εκτός από τις αρχαιότετες αυτές ήμέρες νηστειών Μεγ. Τεσσαρακοστής και Τετάρτης και Παρασκευής, ύπάρχουν και οί άλλες γνωστές ήμέρες νηστείας, Χριστουγέννων, Δεκαπενταυγούστου, άγιών Άποστόλων, παραμονής Θεοφανείων, Υψώσεως Τιμίου Σταυρού, Άποτομής τής κεφαλής του Ίωάννου του Προδρόμου του Βαπτιστού και άλλες.

Ειδικότερα για τό θέμα τής νηστείας πρό τής Θ. Κοινωνίας οί ιεροί κανόνες δέν προβλέπουν κάποια ειδική νηστεία. Έννοείται βέβαια ότι ό πιστός ό όποιος προσέρχεται στη Θ. Κοινωνία τηρεί τις καθιερωμένες από τήν Έκκλησία νηστείες αλλά και τυχόν νηστεία που έχει επιβάλει ό πνευματικός πατέρας ώς επιτίμιο. Υπάρχει ακόμη και ό 29ος κανών τής Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου, ό όποιος όρίζει ότι οί πιστοί, κληρικοί και λαϊκοί, όφείλουν νά προσέρχονται στη Θεία Εύχαριστία νηστικοί.

4. Κάθε πότε πρέπει νά κοινωνεί ό πιστός;

Η Θεία Λειτουργία τελείται για νά κοινωνήσουν οί πιστοί, όταν βέβαια ύπάρχουν οί προϋποθέσεις και έχει προηγηθεί ή κατάλληλη πνευματική προετοιμασία. Άποτελεί άταξία ή τέλεση του μυστηρίου τής Θ. Εύχαριστίας χωρίς τή συμμετοχή των πι-

στών στην άγια Μετάληψη του Σώματος και του Αίματος του Χριστού. Ό ίδιος ό Κύριος, ό Μέγας Άρχιερεύς, ό προσευγκών έαυτον εις θυσιαν συνέστησε: «Ό τρώγων μου τήν σάρκα και πίνων μου τό αίμα έχει ζωήν αιώνιον». Δέν ειπε «ό φαγών και ό πίνων», αλλά σέ ένεστώτα χρόνο «ό τρώγων και πίνων». Οί μαρτυρίες άλλωστε των πρώτων χριστιανικών αιώνων, των Άποστολικών και των άλλων Πατέρων τής Έκκλησίας ύπέρ τής συχνής μάλιστα Θείας Κοινωνίας είναι πολλές και πολύ χαρακτηριστικές. Έφόσον δέν ύφίσταται κάποιο κώλυμα, ό πιστός πρέπει νά κοινωνεί ώς ό πνευματικός του πατέρας έχει κανονίσει.

Είναι άξιο ιδιαίτερης προσοχής ότι και οί ιεροί Κανόνες τής Έκκλησίας όμιλούν για τή συχνή Θεία Κοινωνία. Ό 9ος Άποστολικός κανών όρίζει τά έξής: «Πάντας τους εισιόντας πιστούς, και των γραφών ακούοντας, μη παραμένοντας δε τή προσευχή και τή άγια μεταλήψει, ώς άταξίαν έμποιοῦντας τή έκκλησία άφορίζεσθαι χρή». Δηλαδή, όλοι οί πιστοί που προσέρχονται στην Έκκλησία όταν τελείται ή Θεία Λειτουργία και ακούνε τις Γραφές, αλλά δέν παραμένουν στην ώρα τής προσευχής και τής άγιας Μεταλήψεως, επειδή προκαλούν άταξία στην Έκκλησία, πρέπει νά άφορίζονται.

Συναφής είναι και ό 2ος κανών τής Συνόδου τής Άντιοχείας, ό όποιος λέγει τά έξής: «Πάντας τους εισιόντας εις τήν έκκλησίαν και των ιερών Γραφών ακούοντας, μη κοινωνούντας δε εύχής άμα τῷ λαῷ, ή άποστρεφομένους τήν άγιαν μετάληψιν τής εύχαριστίας κατά τινά άταξίαν, τούτους άποβλήτους γίνεσθαι τής έκκλησίας, έως αν εξομολογησάμενοι και δείξαντες καρπούς μετανοίας και παρακαλέσαντες, τυχείν δυνηθῶσι συγγνώμης...». Έξηγει μάλιστα ό Ζωναράς τήν έννοια τής άποστροφής, που άναφέρει ό κανών, λέγοντας ότι οί Πατέρες τής Συνόδου αυτής «άποστροφήν... ου τό μισείν τήν Θεϊαν

μετάληψιν ἀνόμασαν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀνέχεσθαι τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ τὸ ἀποφεύγειν αὐτήν, δι' εὐλάβειαν τάχα, καὶ οἷον διὰ ταπεινοφροσύνην». Διαφορετικά, ἐὰν εἶχαμε περίπτωση μίσους ἢ βδελυγμίας, τότε θὰ εἶχαμε τὴν καταδίκη τους μὲ τὸν μέγα ἀφορισμό.

5. Πῶς κοινωνοῦν οἱ κληρικοί;

Ὁ ἱερεὺς πρὸ τῆς Θ. Κοινωνίας ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Τραπέζης μὲ συντριβὴν καρδίας, ταπεινωσιν, εὐλάβειαν καὶ φόβον Θεοῦ, συλλογιζόμενος τὴν ἀναίμακτον θυσίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀναγιγνώσκει ἢ ἀκούει τίς εὐχὴς πρὸ τῆς Θ. Μεταλήψεως. Ἀκολούθως, ἀφοῦ ζητήσῃ συγχώρησιν παρὰ τῶν ἄλλων ἱερέων, τοῦ διακόνου καὶ τοῦ λαοῦ, λέγει τὰ λόγια: «*Ἴδού προσέρχομαι Χριστῷ τῷ ἀθανάτῳ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Μεταδίδοταί μοι...*». Ἐπειτα λαμβάνει μικρὰν μερίδα ἐκ τοῦ Ἁγίου Ἄρτου ἀπὸ τὸ τμήμα ἐκεῖνο πού φέρει τὸν χαρακτήρα ΧΣ καὶ μεταλαμβάνει. Ἀκολούθως, ἀφοῦ λάβῃ τὸ Ἅγιον Ποτήριον μαζί μὲ τὸ μᾶκτρον καὶ εἰπῇ: «*Ἐπι μεταδίδοταί μοι...*», μεταλαμβάνει Αἷμα Χριστοῦ, ἀποσπογγίζει μὲ τὸ μᾶκτρον τὰ ἴδια χεῖλη του καὶ τὸ Ἅγ. Ποτήριον καὶ ἀφοῦ τὸ ἀσπασθεῖ τὸ ἐναποθέτει μετ' εὐλαβείας στὴν Ἁγία Τράπεζα λέγων, «*τοῦτο ἦψατο τῶν χειλέων μου καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας μου καὶ τὰς ἀμαρτίας μου περικαθαριεῖ*». Μετὰ τὸν ἱερέα μεταλαμβάνει ὁ διάκονος, τὸν ὁποῖον κοινωνεῖ ὁ ἱερεὺς. Ὁ Ἀρχιερεὺς μεταλαμβάνει μόνος του καὶ πρῶτος. Οἱ ἱερεῖς μεταλαμβάνουν ὁ καθένας κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὸν βαθμὸν τους. Ἐὰν τελεῖται Ἀρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία, ὅλοι οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ διάκονος κοινωνοῦν ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κληρικούς οἱ ὁποῖοι δὲν λειτούργησαν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ κοινωνήσουν, τότε περίπου μετὰ τὸ «*Πάτερ ἡμῶν*» φοροῦν τὰ διακριτικὰ τοῦ βαθμοῦ τους, συμμετέχουν στὶς προπαρασκευαστικὲς εὐχὲς τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως καὶ κοινωνοῦν κατὰ τάξιν μετὰ τὸν λειτουργοῦντα ἱερέα, οἰονδήποτε ὀφθίκιο κι ἂν φέρουν μόνος τους, πλὴν τοῦ διακόνου στὸν ὁποῖο μεταδίδει τὴ Θ. Κοινωνία ὁ λειτουργὸς ἱερεὺς. Ὁ διάκονος ποτὲ δὲν μεταδίδει στὸν ἱερέα Θ. Κοινωνία. Ὁ 18ος κανὼν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶναι σαφής: «*Ἐμμενέτωσαν οἱ διάκονοι τοῖς ἰδίοις μέτροις, εἰδότες ὅτι τοῦ μὲν ἐπισκόπου ὑπηρετᾶται εἰσί, τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἐλάτ-*

τους. Λαμβανέτωσαν δὲ κατὰ τὴν τάξιν τὴν Εὐχαριστίαν μετὰ τοὺς πρεσβυτέρους ἢ τοῦ ἐπισκόπου μεταδιδόντος αὐτοῖς ἢ τοῦ πρεσβυτέρου».

6. Ποῖοι μποροῦν νὰ κοινωνοῦν στὸ Ἱ. Βῆμα;

Μόνον οἱ κληρικοί. Ὁ 69ος κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου λέγει: «*Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἀπάντων ἐν λαϊκοῖς τελοῦντι, ἔνδον ἱεροῦ εἰσιέναι θυσιαστηρίου, μηδαμῶς ἐπὶ τοῦτο τῆς Βασιλικῆς εἰργομένης ἐξουσίας καὶ ἀυθεντίας, ἥνικα ἂν βουληθεῖη προσάξει δῶρα τῷ πλάσαντι, κατὰ τινα ἀρχαιοτάτην παράδοσιν*». Ἐφόσον ὁ παραπάνω κανὼν δὲν ἐπιτρέπει τὴν εἴσοδο τῶν λαϊκῶν στὸ Ἱ. Βῆμα, πολλῶ μᾶλλον δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ μεταλαμβάνουν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων στὸν χῶρο, ὅπου μόνον οἱ κληρικοί μετὰ φόβου Θεοῦ ἐπιτρέπεται νὰ εὐρίσκονται πρὸς διακονίαν καὶ τέλεσιν τῶν Μυστηρίων. Ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης σημειώνει ὅτι ὁ βασιλεὺς μόνον κοινωνεῖ ἐντὸς τοῦ Ἱ. Βήματος «*εἰς τὸν καιρὸν τῆς χρίσεως καὶ ἀναγορεύσεως ἀλλὰ καὶ τότε μετὰ τοὺς διακόνους*» (Τὰ Ἄπαντα, ἐκδ. Γ. Ρηγοπούλου, σελ. 151).

7. Ὑπάρχει κίνδυνος μεταδόσεως ἀσθενειῶν ἀπὸ τὴν λαβίδα τῆς Θ. Κοινωνίας;

Κανένας ἀπολύτως κίνδυνος δὲν ὑπάρχει. Ἡ ἐρώτηση ἀγγίζει τὰ ὄρια τῆς βλασφημίας. Τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ πού κοινωνοῦμε εἶναι Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μας, καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ζωὴ, ἡ ὑγεία, καὶ ὄχι ἡ ἀσθένεια, ἡ πτώση καὶ ὁ θάνατος. Ὁ Χριστὸς οὔτε μολύνεται οὔτε μολύνει. Μόνον ἀγιάζει καὶ χαριτώνει, γιατί εἶναι ἡ Αὐτοζωὴ καὶ ἡ Ἀνάστασις. Ἡ Θ. Κοινωνία εἶναι κατὰ τοὺς ἀγίους Πατέρας «*φάρμακον ἀθανασίας*» καὶ Πηγὴ Ζωῆς. Ἄλλωστε, ποτὲ κανεὶς ἀνὰ τοὺς αἰῶνες δὲν ἔπαθε τὸ παραμικρὸ ἀπὸ τῆς Θ. μετάληψης μὲ τὴν ἴδια λαβίδα, οὔτε λαϊκὸς οὔτε κληρικός. Πλεῖστες εἶναι μάλιστα οἱ μαρτυρίες τῶν κληρικῶν τῶν διακονούντων στὰ νοσηλευτικὰ ἰδρύματα, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ἔπαθαν τίποτα ἀπὸ μεταδοτικὴ νόσο, τὴ στιγμή πού «*καταλύουν*» ὡς εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔχει ἀπομείνει στὸ Ἅγιον Ποτήριον μετὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ δὴ φυματικῶν, λεπρῶν παλαιότερα κ.ἄ., γλείφοντας στὴν κυριολεξία τὴν ἁγία λαβίδα καὶ καθαρίζοντας πλήρως τὸ ἅγιον Ποτήριον.

8. Μπορεί να κοινωνήσει μία γυναίκα ή οποία βρίσκεται σε «άδιαθεσία»;

Κατ' ἀρχήν τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι καθαρὰ πνευματικό, πού δέν ἔχει καμία σχέση με ἐνδοκοσμικές σκέψεις, φεμινιστικοῦ εἴδους ἀντιλήψεις καὶ λογικοκρατικές ἀπόψεις. Τὸ θέμα τῆς γυναικείας ἀδιαθεσίας ἢ ὅπως διαφοροτικά ὀνομάζεται τὸ ἀκάθαρτον αὐτῆς λόγω ρύσεως αἵματος ἢ τῆς ἐχούσης περίοδο, ἢ τῆς γυναικὸς τῆς εὐρισκομένης ἐν ἀφένδρῳ, χρειάζεται ἀφ' ἑνὸς μὲν θεολογικὸ λόγο, ἀφ' ἑτέρου δὲ θεολογικὴ σιωπή.

Ὅφειλουμε νὰ διατυπώσουμε τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι δέν ἐπιτρέπεται ἢ προσέλευση στὴ Θεία Κοινωνία τῶν γυναικῶν ἐκείνων πού βρίσκονται σὲ «περίοδο». Ἀναφέρουμε τὸν 2ο κανόνα τοῦ ἁγίου Διονυσίου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος ὀρίζει τὰ ἑξῆς: «Περὶ δὲ τῶν ἐν ἀφένδρῳ γυναικῶν, εἰ προσῆκεν αὐτὰς οὕτω διακειμένας, εἰς τὸν οἶκον εἰσιέναι τοῦ Θεοῦ, περιττὸν καὶ τὸ πυνθάνεσθαι νομίζω· οὐδὲ γὰρ αὐτὰς οἶμαι πιστὰς οὕσας καὶ εὐλαβεῖς, τολμήσειν οὕτω διακειμένας ἢ τῇ τραπέζῃ τῇ ἁγίᾳ προσελθεῖν, ἢ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ προσάψασθαι... εἰς τὰ ἅγια καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὁ μὴ πάντῃ καθαρὸς καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, προσιέναι κωλυθήσεται».

Ἐπίσης, ἀναφέρουμε καὶ τὸν 7ο κανόνα τοῦ ἁγίου Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος λέγει νὰ μὴν προσέρχεται ἢ ἀκάθαρτος γυναίκα, ἔνεκα τῆς ρύσεως αἵματος, στὴ Θεία Μετάληψη κατ' ἐκείνες τὶς ἡμέρες. Ἐπίσης, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Νηστευτῆς στὸν 17ο κανόνα του γράφει ὅτι «τὰς ἐν ἀφένδρῳ γυναῖκας μηδενὸς τῶν ἁγίων ἄπτεσθαι». Τὸ ἴδιο λέγει καὶ ὁ Πέτρος ὁ Χαρτοφύλαξ καὶ διάκονος τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας στὴν 18η ἀπόκρισή του, ὅτι δηλ. ἐὰν συμβοῦν τὰ συνήθη στὴ γυναίκα, τότε αὐτὴ ὀφείλει νὰ περιμένει τὴν κάθαρση καὶ δέν πρέπει νὰ προσέρχεται στὴ Θεία μετάληψη τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Τέλος, ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης λέγει ὅτι πρέπει νὰ δεχθοῦμε τοὺς παρὰπάνω κανόνες, νὰ ὑπακούσουμε σ' αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ φερόμεθα «ὡς κριταὶ καὶ ἐξετασταὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος προστεταγμένων, ἵνα μὴ ὑποπέσωμεν εἰς τὰ φρικωδέστατα ἐπιτίμια τῶν παραβαινόντων τοὺς κανόνες».

Ἐπειδὴ ἴσως προβληθεῖ ἢ ἀντίρρηση ὅτι αὐτὰ πού συμβαίνουν στὴ γυναίκα ἀνήκουν στὴ φυσικὴ

λειτουργία τοῦ γυναικείου ὀργανισμοῦ, ὁ ἱ. Χρυσόστομος γράφει ἐν προκειμένῳ: «Ἀληθινά, αὐτὰ δὲν ἦσαν ἁμαρτία, οὔτε συνιστοῦσαν ἀκαθαρσίαν. Ἐπειδὴ ὅμως εἴμεθα ἐλλιπεῖς στὴν πνευματικὴ μας ἀνάπτυξη, ὁ Θεός, μετὰ τῆς Θεῖας του Πρόνοια, κάνοντας μας πρὸ προσεκτικούς, μετὰ τὶς διατάξεις αὐτῆς μᾶς καθιστοῦσε πρὸ προσεκτικούς στὴ θεωρία καὶ τὴν τήρηση πραγμάτων πρὸ σημαντικῶν». Ὅπως γράφει, πολὺ ὀρθά, ὁ ἀείμνηστος γέροντας καὶ ἀξιόλογος ἐρμηνευτῆς τῆς Π. Διαθήκης π. Ἰωὴλ Γιαννακόπουλος, «ἐπειδὴ διὰ τῆς γεννήσεως τὸ προπατορικὸν μεταδίδεται ἁμάρτημα, τὸ γονορρῆς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ὡς ὑπεθυμίζον τὴν ἐκ τοῦ ἁμαρτήματος τούτου Ἀδαμιαίαν καὶ ἡμῶν ἐνοχὴν εἶναι ἀκάθαρτον, ἵνα κρατύνηται (γιὰ νὰ μένει ζωηρὰ) ἢ συνειδήσις τῆς ἐνοχῆς καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ Λυτρωτοῦ».

Μὲ τὴν ἀπαγόρευση αὐτῆς τῆς Θ. Μεταλήψεως ὁ βαθύτερος σκοπὸς δέν εἶναι ἢ καταδίκη τῆς γυναικας, ὅταν βρίσκεται σ' αὐτὴ τὴν ἀδιαθεσία, ἀλλὰ ἢ ἔμπνευση καὶ ἢ προοπτικὴ τοῦ σεβασμοῦ ἐναντι τοῦ ἰδίου σώματος, ἢ ὑπόμνηση τοῦ χοϊκοῦ στοιχείου τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἢ τόνωση τῆς ἠθικῆς καθαρότητος. Εἶναι, τελικά, παιδαγωγία πνευματικὴ.

9. Σὲ Θ. Λειτουργία σχολείου μποροῦν νὰ μεταλάβουν καὶ παιδιὰ-μαθητὲς ἑτερόδοξοι, ἀλλόθρησκοι ἢ ἄθρησκοι;

Σὲ καμία περίπτωση. Ἀσφαλῶς ἢ ἐρώτηση ἔχει σχέση μετὰ τῆς Θ. Λειτουργίας πού τελοῦνται κατὰ τὶς ἐορτὲς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, ὅπου σχεδὸν ὅλα τὰ παιδιὰ κοινωνοῦν, ὅταν τὰ σχολεῖα ἐκκλησιάζονται. Ἐπειδὴ ἐξ ἀγνοίας εἶναι δυνατόν νὰ προσέλθουν καὶ παιδιὰ ἀπὸ οἰκογένειες οικονομικῶν μεταναστῶν πού δέν εἶναι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, χρειάζεται ἐπισταμένη προσοχὴ καὶ μέριμνα τοῦ ἱερέως ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο. Ὅφειλε προτῆς Θεῖας Μεταλήψεως νὰ τὸ ἐπισημάνει αὐτὸ μετὰ τὴν ἀπαιτούμενη ποιμαντικὴ διάκριση. Ἡ Θ. Κοινωνία μεταδίδεται μόνον στοὺς βεβαπτισμένους ὀρθοδόξους χριστιανούς, μέλη τῆς Μῦας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ «Διδαχὴ τῶν Ἀποστόλων» ἐπιτάσσει: «Μηδεὶς φαγέτω μηδέ πιέτω ἀπὸ τῆς Εὐχαριστίας ὑμῶν, ἀλλ' οἱ βαπτισθέντες εἰς ὄνομα Κυρίου» (ΒΕΠ, τ. 2, 212).

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ στή θεία Λειτουργία

Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσάνθου Στελλάτου

Ἱεροκέρυκος Ἱ. Μητρ. Πατρῶν

Σύμφωνα μέ τήν ἀρχαία λειτουργική παράδοση καί τίς σύγχρονες μελέτες, ἡ θεία Λειτουργία διαμορφώθηκε σέ δύο μέρη – στό Μυστήριο τοῦ Λόγου (πού ἀργότερα ὀνομάστηκε «Ἀκολουθία τῶν Κατηχομένων») καί στό Μυστήριο ἀγιασμοῦ τῶν Τιμίων Δώρων («Ἀκολουθία τῶν πιστῶν»). Αὐτά τά δύο «μέρη» δέν λειτουργοῦσαν αὐτόνομα καί ἀνεξάρτητα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀλλὰ κατὰ τρόπο ἐνιαῖο καί ἀδιάσπαστο. Ὁ ἐσωτερικός σύνδεσμος Λόγου καί Μυστηρίου δέν ἦταν τυχαῖος. Τὸ Μυστήριο τοῦ Λόγου ἀποκαλύπτεται καί ὁλοκληρώνεται στὸν καθαγιασμό καί στήν μετάδοση τῶν Ἁγίων Δώρων. Καί τὸ Μυστήριο τοῦ Ἀγιασμοῦ τῶν Τιμίων Δώρων ἀποτελεῖ τὴ μαρτυρία καί τὴν ἀπόδειξη ὅσων ἐξαγγέλλονται μέ τὸ Λόγο καί ἀποτελοῦν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας.

Στὸ μυστήριο τοῦ Λόγου (κατὰ τοὺς σύγχρονους Λειτουργιολόγους) γινόταν ἡ σύναξη τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στό Ναό, ἡ εἴσοδος τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ Προεστῶτος τῆς Εὐχαριστίας, ἡ προετοιμασία τῶν Τιμίων Δώρων, καί στή συνέχεια τὸ κήρυγμα, ὡς διδαχὴ τῶν πιστῶν. Καί ὅλα αὐτά στό κέντρο τοῦ Ναοῦ, στό Ἱερό Βῆμα, καί ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Ὁ Ἐπίσκοπος δηλ. ἢ ὁ Πρεσβύτερος, ὡς Προεστῶς τῆς Εὐχαριστίας, διάβαζαν περικοπές ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καί τὴν Καινὴ Διαθήκη, ἐξηγοῦσαν τὸ βαθύτερο νόημα αὐτῶν τῶν περικοπῶν, καί στή συνέχεια ἔφερναν τὸ Εὐαγγέλιο καί τὸ τοποθετοῦσαν στήν Ἁγ. Τράπεζα. Ὅμως μέ τὸ χρόνο, ἡ σύναξη τοῦ λαοῦ καί ἡ εἴσοδος τοῦ Ἐπισκόπου

καταργήθηκαν σταδιακά, καί ἔμεινε μόνο ἡ μικρὰ εἴσοδος τοῦ Εὐαγγελίου καί ἡ μεγάλη εἴσοδος τῶν Τιμίων Δώρων. Παράλληλα ἔπαψε τὸ ἱερό Βῆμα νὰ εἶναι κέντρο σύναξης τοῦ λαοῦ, ἐνῶ ἀναδείχτηκε ἡ Ἁγία Τράπεζα σέ κέντρο τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὅμως, παρὰ τίς ἀλλαγές αὐτές, πού εἶχαν, ὀπωσδήποτε, ἀρνητικές ἐπιπτώσεις στήν ὅλη συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ, τὸ Μυστήριο τοῦ Λόγου λειτουργεῖ κατὰ τὴ θεία Λειτουργία. Βέβαια χάθηκε ἡ ἀνάγνωση περικοπῶν ἀπὸ τὴν Π.Δ., ὅπως ὄριζε ἡ ἀρχαία Παράδοση καί φαίνεται ἀπὸ τὴν μαρτυρία τοῦ Ἰουστίνου. Αὐτὸ ἦταν ἀτύχημα, γιατί τώρα οἱ πιστοὶ δυσκολεύονται νὰ κατανοήσουν ὅτι

ἡ θεία Ἀποκάλυψη εἶναι μία καί ἐνιαῖα (Παλαιὰ καί Καινὴ Διαθήκη), καί ὅτι ὁ Χριστὸς ἀποτελεῖ ἐκπλήρωση ὅλων τῶν θείων ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Παλαιὸ Ἰσραὴλ. Ἀλλά, παρόλα αὐτά, ἔχουμε καί σήμερα τὴν ἀνάγνωση τῶν Ἀποστολικῶν καί Εὐαγγελικῶν περικοπῶν, ὅπως καί τὸ κήρυγμα πού ἀκολουθεῖ. Γιὰ τὰ τρία αὐτὰ στοιχεῖα θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε τὰ ἑξῆς:

Οἱ Ἀποστολικές περικοπές εἶναι προσαρμοσμένες στο γεγονός τῆς ἡμέρας ἢ στὸν ἅγιο πού γιορτάζει. Ὅμως ὁ λαὸς μας ἔχει μιὰ φοβερὴ ἄγνοια αὐτῶν τῶν κειμένων καί κατ' ἐπέκταση τῆς βιβλικῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ καί ἡ ἀνάγνωση δέν εἶναι εὐκρινῆς καί οἱ κήρυκες τοῦ λόγου ἀποφεύγουν συστηματικὰ νὰ ἐξηγήσουν αὐτὰ τὰ κείμενα. Εὐτυχῶς ὑπάρχουν καί οἱ Εὐαγγελικὲς περικοπές, πού διαβάζονται μέ τὸν γνωστὸ τρόπο.

Όμως κι ἐδῶ ὑπάρχει τὸ πρόβλημα τῶν περικοπῶν, ὅπως καὶ τὸ πρόβλημα τῆς γλώσσας. Οἱ περικοπές, ἐπειδὴ τὸ τυπικὸ προβλέπει καθημερινές θείες λειτουργίες, δὲν περιλαμβάνουν πολλὰ καταπληκτικὰ κείμενα τοῦ Εὐαγγελίου (πειρασμοὶ τοῦ Ἰησοῦ, θαῦμα τῆς Κανᾶ, Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὁμιλία κλπ.), ἐνῶ συχνὰ παρουσιάζονται ὅμοια κείμενα. Ἔτσι ἀπὸ πολλοὺς σοβαροὺς Λειτουργιολόγους προβάλλεται ἡ ἀνάγκη, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, μιᾶς γενικότερης ἀναδιάταξης καὶ συμπλήρωσης αὐτῶν τῶν περικοπῶν, ὥστε ν' ἀκούγονται ὅλα τὰ «καλὰ νέα» γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴ γλώσσα τῶν Εὐαγγελίων ἔχει δημιουργηθεῖ ἓνας ὀλόκληρος προβληματισμός. Προσωπικὰ πιστεύω πὼς ἡ γλώσσα τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶναι τόσο δύσκολη καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη μετάφρασης. Ἄλλωστε μόνο αὐτὴ ἡ γλώσσα μᾶς συνδέει μὲ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ τὴν νέα, τὴν ὀμιλούμενη. Ὅμως, ἂν ἡ γλώσσα πρέπει νὰ μείνει ἀνεγγιχτή, ὑπάρχει ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ γίνεи μέσα ἀπὸ τὸ κήρυγμα ἡ «σημαντικὴ» αὐτῆς τῆς γλώσσας. Τί σημαίνουν, π.χ., γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ πὼς βιώνεται ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ Ἀνάσταση, ἡ λύτρωση καὶ ἡ σωτηρία, ἡ χάρις κι ὁ ἁγιασμός κλπ., γιὰ τὰ ὁποῖα κάνουν λόγο καὶ ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιο. Ἔτσι θὰ πρέπει νὰ ξαναδοῦμε τί σήμαινε καὶ πὼς λει-

τουργοῦσε τὸ κήρυγμα καὶ ἡ διδαχὴ στὴν ἀρχαία ἐποχὴ. Ὅτι τὸ κήρυγμα, λόγω τῶν πιέσεων ἀπὸ τὶς αἱρέσεις, ἦταν κατ' ἐξοχὴν ἔργο τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ Προεστῶτος τῆς Εὐχαριστιακῆς κοινότητος. Ὅτι ἀποτελοῦσε ἔρμηνεῖα τῶν πεπραγμένων τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Καὶ προπάντων, ὅτι «μαρτυροῦσε» τὴν ὅλη ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας –αὐτὸ ποῦ ἡ Ἐκκλησία ζοῦσε ὡς ἀλήθεια καὶ ζωὴ– πρὸς τὸν γύρω κόσμο. Φυσικὰ ἡ ὅλη λειτουργία τοῦ Μυστηρίου τοῦ Λόγου, εἴτε ὡς ἐξαγγελία εἴτε ὡς διδαχὴ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι κατόρθωμα ἀνθρώπινο. Ἡ κατανόηση καὶ πολὺ περισσότερο ἡ ἔρμηνεῖα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄθλημα πνευματικό. Γι' αὐτὸ, ὅπως τονίζουν καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, χρειάζεται ὁ θεῖος φωτισμός γιὰ μιὰ «χειραγωγία πρὸς τὸ ζητούμενον» καὶ τὸ πνευματικό. Γι' αὐτὸ καὶ προσευχόμεσθε στὴν Ἐκκλησία: «Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φιλόνηρωπε Δέσποτα, τὸ τῆς σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς, καὶ τοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν διάνοιξον ὀφθαλμούς, εἰς τὴν τῶν εὐαγγελικῶν σου κηρυγμάτων κατανόησιν...». Ἔχουμε δηλ. ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπὸ τὸ θεῖο φωτισμό, γιὰ νὰ συναντήσουμε μέσα ἀπὸ τὰ ἅγια κείμενα, καὶ μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ Πνεύματος, τὸν Ἀποκαλυπτόμενο Τριαδικὸ Θεό, ὅπως Αὐτὸς βιώνεται στὸ γεγονός τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ Θυρανοίξια τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας

Τὴν Τετάρτη 1η Ὀκτωβρίου 2003, ὥρα 6η ἀπογευματινὴ, θὰ γίνεи, μέσα σὲ κλίμα ἐκκλησιαστικῆς λαμπρότητας καὶ κατάνυξης, ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ τῶν Μελῶν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Τελετὴ τῶν Θυρανοίξιων τοῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας τοῦ ὁμωνύμου Δήμου Ἀττικῆς, ὁ ὁποῖος ἀνακαινίσθηκε ἐκ βάθρων ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, καὶ ἡ Τελετὴ Ὑποδοχῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας, τὰ ὁποῖα μετεκομίσθησαν ἀπὸ τὴν πόλη Βενετία τῆς Ἰταλίας.

(Ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας)

ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ

Ίεουργεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας Σου...

Τοῦ Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ

Εγκαινιάζουμε τὴ νέα ἐκκλησιαστικὴ χρονιά σὲ αὐτὲς ἐδῶ τὶς σελίδες μὲ προβληματισμούς ἐπὶ τοῦ κηρύγματος. Πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι τὸ ἀξίζει. Καὶ τοῦτο διότι, κατὰ τὴν φράση τοῦ τίτλου, τὴν ὁποία ἀκούσαμε ὅλοι στὴν χειροτονία μας, ἀποτελεῖ ἔκφραση ἱερωσύνης.

Ὁ λόγος στὴ Λειτουργία ἱεουργεῖται, ὅπως τὸ ψωμὶ καὶ τὸ κρασί. Λαμβάνει χώρα ἡ ἴδια πράξη: προσφέρονται στὸν Θεὸ ἀνθρώπινα κατασκευάσματα, οἱ λέξεις καὶ οἱ ἔννοιες, μὲ τὴν

ικανότητα εἶναι θέμα φυσικῶν προσόντων, σπουδῶν, ὀρθῆς πίστεως, ἀρετῆς, προσευχῆς.

Ἡ πράξη, ὅμως, μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἓνα συμπέρασμα καὶ σὲ μία ἔνσταση. Τὸ συμπέρασμα ἔγκειται στὸ γεγονός ὅτι δὲν ἐνδείκνυται νὰ κηρύττουν ὅλοι οἱ κληρικοί, διότι δὲν ἀρκοῦν οἱ καλὲς προθέσεις. Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὴν καρδιά κάποιων εἶναι ἀρκετὴ γὰρ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὶς φυσικὲς ἀτέλειες τοῦ λόγου τους, ἀλλὰ δὲν ἰσχύει τὸ ἀντίστροφο. Δὲν μπο-

ἰκεσία νὰ τὰ ἀγιάσῃ καὶ νὰ τὰ καταστήσῃ θεϊκὰ λόγια καὶ θεϊκὰ νοήματα στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Δηλαδή νὰ φέρουν τὸ μεταμορφωτικὸ ἐκεῖνο ἀποτέλεσμα πὺν φέρνει ὁ λόγος τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ θεία ἱεουργία τοῦ κηρύγματος χρειάζεται τοὺς λειτουργοὺς της. Δὲν τὴν ὑπηρετοῦν ὅλοι οἱ χειροτονημένοι πρεσβύτεροι, ὅπως ἄλλωστε γίνεται καὶ μὲ τὴν ἐξομολόγηση. Θεωρητικὰ μιλώντας, οἱ λειτουργοὶ της ἐπιλέγονται μεταξὺ ἐκείνων πὺν εἶναι ἱκανοὶ νὰ προσφέρουν προσεκτικὰ καὶ φροντισμένα στὸν Θεὸ τὴν πρώτη ὕλη πὺν Αὐτὸς θὰ ἀγιάσῃ, τὸν λόγο. Καὶ αὐτὴ ἡ

ρεῖ, δηλαδή, νὰ ἀγνοηθοῦν οἱ φυσικὲς δυσκολίες, ἡ ἔλλειψη καταρτίσεως, ἡ πνευματικὴ χαλάρωση κ.τ.λ., μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ τὰ καλύψῃ. Αὐτὸ ἀποτελεῖ προσβολὴ Του. Ἐντίθετα, μπορεῖ ἓνας διάκονος ἢ ἓνας λαϊκὸς νὰ πληροῖ τὶς προϋποθέσεις περισσότερο ἀπὸ ἐμᾶς, κάτι πὺν ἀπαιτεῖ ταπείνωση γὰρ νὰ τὸ ἀναγνωρίσουμε.

Ἡ ἔνσταση ἐξ ἄλλου εἶναι εὐλογία καὶ ἐξηγεῖ πολλές περιπτώσεις κληρικῶν πὺν ἀγνοοῦν τὶς ἀτέλειές τους καὶ προχωροῦν στὸ κήρυγμα μὲ ὄχι σπάνια καταστροφικὰ ἀποτελέσματα. Λέγουν συνήθως: «Δὲν βλέπουμε γύρω μας νὰ πλη-

ροῦν τις προϋποθέσεις πού ἀναφέρατε ὅλοι ὅσοι κηρύττουν». Δυστυχῶς, αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀλήθεια, πού τελικὰ μᾶς ἐνθαρρύνει νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν προσπάθεια τῆς αὐτογνωσίας καὶ νὰ ἀναζητοῦμε ἄλλοι στήν ἀνεπάρκεια τῶν ἄλλων. Συνηθίζουν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν μετριότητα καὶ νὰ ἐξισώνονται πρὸς τὰ κάτω. (Ἐδῶ ἂς μᾶς προβληματίσει τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἀρνητικὰ σχόλια γιὰ τὸ κήρυγμα γίνονται πολὺ συχνὰ καὶ ἀπὸ κληρικούς. Ἐνας φυσικὸς πατέρας πού βρίσκει κάποιον φαγητὸ κακῆς ποιότητος γιὰ τὸν ἑαυτὸ του δὲν τὸ προσφέρει ποτέ στὰ παιδιά του).

Ἄλλὰ καὶ μὲ ἐκείνους πού δὲν ἀρχίσαμε αὐτόβουλα τὸ κήρυγμα ἀλλὰ μᾶς ἀνατέθηκε ἀρμοδίως, πάλι δὲν φαίνεται συχνὰ νὰ λειτουργοῦν τὰ πράγματα ἱκανοποιητικὰ. Ἔχω τὴν αἴσθησι ὅτι πληθαίνει τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ δυσἀρέσκεια τῶν πιστῶν γιὰ τὴν ποιότητα τοῦ κηρύγματος. Μερικὲς φορές ἡ διαμαρτυρία λαμβάνει καὶ τὴ μορφή τῆς ἀποχωρήσεως ἀπὸ τὸ ναὸ ὅταν ἀρχίζει κήρυγμα, κυρίως μάλιστα ἀπὸ συγκεκριμένα πρόσωπα. Θλιβερὴ ἐξέλιξι γιὰ μιὰ ἱεραρχία. Ἄλλὰ καὶ ἐξευτελισμὸς τοῦ προσώπου μας, ὅταν ἀπουσιάζει τόσο ἡ αὐτογνωσία.

Τί μπορεῖ νὰ γίνη; Τὸ λιγώτερο, προβληματισμὸς. Εἰλικρινής, ἀπροκατάληπτος, θαρραλέος. Στὰ ἐπόμενα κείμενα θὰ προσπαθήσουμε νὰ διερευνήσουμε πτυχές τοῦ προβλήματος, μὲ στόχο, ὅσοι κηρύττουμε νὰ βελτιώσουμε τὸ ἔργο μας, καὶ ὅσοι δὲν κηρύττουμε νὰ μὴν ἀντενεργοῦμε ἀλλὰ νὰ προετοιμάζουμε τὸν ἑαυτὸ μας «καρποφοροῦντες ἐν ὑπομονῇ». Ἄλλωστε ὁλόκληρη ἡ ζωὴ μας, ἀκόμη καὶ οἱ λεπτομέρειες τῆς συμπεριφορᾶς μας, ἀποτελοῦν κήρυγμα. Ὁ τρόπος πού τελοῦμε τὴν ἀκολουθίαν ἀποτελεῖ ποιμαντικὴ, καλὴ ἢ κακὴ.

Ὁ Θεὸς εἶναι ἀπροσωπώληπτος, γι' αὐτὸ καὶ κατέστησε κήρυκὰ Του ἕναν διώκτη· πολὺ περισσότερο εἶναι σὲ θέση νὰ ἀξιοποιήσῃ ἕναν πιστὸ δούλο Του. Ὑπὸ ἕναν ὄρο: νὰ ἀντιλαμβάνεται τὸ κήρυγμα ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεραρχοῦνται τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 15,16).

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συχνότητες Ἀναμετάδοσης

• I.M. Ἀργολίδος	105,2 FM
• I.M. Ἀλεξανδρουπόλεως	91,5 FM
• I.M. Ἄρτας	106,8 FM
• Ἀρχιεπισκοπὴ Κρήτης	99,7 FM
• I.M. Γουμένισις	88,8 FM
• I.M. Γρεβενῶν	89,6 FM
• I.M. Δημοτριᾶδος	104 FM
• I.M. Διδυμοτείχου	90,8 & 92,8 FM
• I.M. Δράμας	93,8 FM
• I.M. Ἠλείας	107,9 FM
• I.M. Θήρας	89,9 FM
• I.M. Λευκάδας	107,8 FM
• I.M. Καθαβρύτων	92,1 FM
• I.M. Καθαμαριάς	90,6 FM
• I.M. Κασσανδρείας	93,7 FM
• I.M. Καστορίας	94,2 FM
• I.M. Κερκύρας	91,1 FM
• I.M. Κεφαλληνίας	106,3 FM
• I.M. Κυδωνίας (Χανιά)	95,5 FM
• I.M. Λαγκαδᾶ	106,8 FM
• I.M. Λαρίσις	96,3 FM
• I.M. Λευκάδας	107,8 FM
• I.M. Λήμνου	93,9 FM
• I.M. Μαντινείας (Τριποῖτη)	94,0 FM
	98,2 & 96,0 FM
• I.M. Μαρωνείας (Κομοτηνὴ)	95,8 FM
• I.M. Μεσσηνίας	89,6 FM
• I.M. Μονεμβασίας	89,1 & 88,8 FM
• I.M. Μυτιλήνης	89,4 & 105,4 FM
• I.M. Ν. Κρήνης (Θεσ/νίκη)	88,8 FM
• I.M. Ξάνθης	93,8 FM
• I.M. Παραμυθίας	105,1 & 105,9 FM
• I.M. Παροναξίας	98,5 FM
• I.M. Πέτρας (Κρήτη)	90,0 FM
• I.M. Ρόδου	104,5 & 104,6 FM
• I.M. Σάμου	95,0 FM
• I.M. Σερρών	102,2 FM
• I.M. Σιατίστης	103 FM
• I.M. Σιδηροκάστρου	92,5 FM
• I.M. Σύρου καὶ Τήνου	106,2 FM
• I.M. Φθιώτιδος	89,4 FM
• I.M. Φθιωρίνης	98,3 & 98,8 FM
• I.M. Χίου	93,1 FM
• Θεσσαλονίκη	90,6 FM

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν Τίμιο Σταυρὸ

Τοῦ Νικολάου Δρατσέλλα

Θεολόγου

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ θὰ ἐπιχειρήσουμε μία πατερικὴ προσέγγιση τοῦ μηνύματος τῆς ἡμέρας. Εἰδικότερα θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ κείμενο τοῦ ἁγίου Ἀνδρέα Κρήτης «*Eis τὴν Παγκόσμιον Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ*» (PG 97, 1017 - 1036), τοῦ ὁποῦ τὴν ἀνάλυση θὰ προσπαθήσουμε νὰ προσφέρομε στὸν ἀναγνώστη.

Εἶναι ποιητικώτατες οἱ ἐκφράσεις, τὶς ὁποῖες, ὁ Ἀνδρέας Κρήτης ἀποδίδει στὸν Τίμιο Σταυρὸ. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐορτῆς τῆς Ὑψώσεως του ἀστράφτει ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅλη ἡ οἰκουμένη λάμπει, διότι ἐξαφανίστηκε τὸ σκοτάδι καὶ πλημμύρισε τὸ φῶς καὶ ἐγκαταλείπομε ὅλα τὰ ἐπιγεια πράγματα, γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε τὰ οὐράνια. Ὁ Σταυρὸς ὑψώνεται καὶ ἀνεβαίνει ἢ ἀνθρώπινη φύση, τέλος δὲ καταπλήσσει τὰ φρυάγματα τῶν δαιμόνων. Ἡ Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ συνεπάγεται τὴν συντριβὴ τοῦ Σατανᾶ, τὴν δύναμη τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τὸν πανηγυρισμὸ τῶν πόλεων καὶ τὴν χαρὰ τῶν λαῶν. Ἔτσι ἡ ἀνάμνηση τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ γίνεται ὑπόθεση χαρᾶς «*καὶ συστολὴ σκυθρωπότητος*» (PG 97, 1020).

Εἶναι ὄντως μεγάλης σημασίας ἡ θέα τοῦ τύπου τοῦ Σταυροῦ, διότι γίνεται πρόξενος ἀνδρείας καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν δειλία. Πρόκειται γιὰ θησαυρὸ ἀνώτερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους μὲ τὸν ὁποῖο συντελέστηκε ὅλο τὸ κεφάλαιο τῆς σωτηρίας. Ἄν δὲν ὑπῆρχε ὁ Σταυρὸς, δὲν θὰ καρφωνόταν στὸ ξύλο ἢ ζωὴ, δηλαδὴ ὁ Χριστὸς. Καὶ ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος πατὴρ, ἂν δὲν σταυρωνόταν ὁ Χριστὸς, δὲν θὰ πῆγαζαν ἀπὸ τὴν πλευρὰ Του οἱ κρουνοὶ τῆς ἀφθαρσίας, τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ ὁποῖα καθάρισαν τὸν κόσμο, δὲν

θὰ ἐσχίζετο τὸ χειρόγραφο τῆς ἁμαρτίας, δὲν θὰ ἀποκτούσαμε τὴν ἐλευθερία, δὲν θὰ ἀπολαμβάναμε τὸ ξύλο τῆς ζωῆς, δὲν θὰ ἀνοιγόταν ὁ Παράδεισος, δὲν θὰ παραχωροῦσε τὸν δρόμο τῆς Ἐδὲμ ὁ ἄγγελος μὲ τὴν ρομφαία (PG 97, 1020).

Ἡ Σταύρωση προϋποθέτει τὸ γεγονὸς τῆς Σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Πρὸ πάντων, ὅμως δὲν θὰ εἶχε ἀκολουθήσει ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ καὶ συνεπῶς δὲν θὰ εἶχε καταπατηθεῖ ὁ θάνατος, δὲν θὰ εἶχε συντριβεῖ ὁ Ἄδης, οὔτε θὰ εἶχε νεκρωθεῖ ὁ ὄφης. Τὸ συμπέρασμα ὅλων τῶν παραπάνω εἶναι ὅτι «*διὰ τοῦτο μέγα τι χρῆμα καὶ τίμιον ὁ σταυρὸς*» (PG 97, 1020). Καὶ εἶναι ὁ Σταυρὸς ὄντως μεγάλο ἀπόκτημα, διότι μὲ αὐτὸν ἐπιτεύχθηκαν πολλὰ ἀγαθὰ, τόσα ὅσα καὶ τὰ θαύματα καὶ παθήματα τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἀφ' ἑτέρου πολῦτιμο ἀπόκτημα, διότι ἀποτελεῖ πάθημα καὶ τρόπαιο τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι κατὰ τὸν ἅγιο πατέρα ὁ Σταυρὸς ἀποτελεῖ τὴν ἐλπίδα τῶν χριστιανῶν, τὸν σωτήρα ὅσων τὸν πιστεύουν, τὸν ἰατρὸ τῶν ἀσθενῶν, τὴν ζωὴ τῶν νεκρῶν, τὸ πρόγραμμα τῆς εὐσέβειας καὶ τὸ φίμωτρο τῆς βλασφημίας. Εἶναι τὸ ὄπλο ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τὸ σκῆπτρο τῆς χριστιανικῆς βασιλείας, τὸ διάδημα τῆς ὁμορφιάς, τὸ ἔρεισμα τῆς πίστεως, ὁ ὁδηγὸς τῶν τυφλῶν, τὸ φῶς ὅσων βρίσκονται στὸ σκοτάδι καὶ ὁ δάσκαλος τῶν νηπίων. Εἶναι πολλές οἱ ιδιότητες, οἱ ὁποῖες ἀποδίδονται ἀπὸ τὸν ἅγιο πατέρα στὸν Σταυρὸ. Ὀνομάζεται κλίμακα, ἢ ὁποῖα ὁδηγεῖ στὸν οὐρανό, ὁδός, ἢ ὁποῖα ὁδηγεῖ στὴν ἀρετὴ, πρόξενος τῆς ζωῆς, λύση θανάτου, παρρησία ὅλων τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεὸ καὶ κλειδὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀποτελεῖ φύλακα ἀπὸ ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς νύχτας, πύργο ὁ ὁποῖος προσφέρει ἀσφά-

λεια τὴν ἡμέρα, χειραγωγὸ στὸ σκοτάδι, χαλινὸ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς χαρᾶς, ὥστε νὰ μὴν ἀμαρτάνομε καὶ περιπίπτομε σὲ παρεκτροπές· ἀποτελεῖ ἐπίσης παρηγοριὰ στὶς στιγμὲς τῆς στενοχώριας, ὑπερασπιστὴ καὶ βοηθό.

Ὁ Σταυρὸς ὀνομάζεται δόξα καὶ ὕψος Χριστοῦ. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ ἴδιου τοῦ Θεανθρώπου. Σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Γραφή, ὅταν ὁ Ἰούδας ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν αἴθουσα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ἀνεφώνησε ὁ Ἰησοῦς «*νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ*» (Ἰω. 13, 31). Κατὰ τὴν Ἀρχιερατικὴ προσευχή Του ὁ Κύριος ἀνέφερε πρὸς τὸν Θεὸ Πατέρα: «*νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῶ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί*» (Ἰω. 17, 5). Καὶ μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ εἴσοδό Του στὰ Ἱεροσόλυμα, ὁ Κύριος προσευχήθηκε στὸν Θεὸ Πατέρα ὡς ἐξῆς «*πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα ἤλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω*» (Ἰω. 12, 28). Ἄλλὰ ὁ Σταυρὸς ὀνομάζεται καὶ ὕψος Χριστοῦ. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ Πάθος Του εἶπε ὁ Κύριος σχετικὰ μὲ τὴν μέλλουσα Σταύρωσή Του ὅτι «*κἀγὼ εἰάν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτὸν*» (Ἰω. 12, 32). Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὸν διάλογο τοῦ Θεανθρώπου μὲ τὸν Νικόδημο ἀναφέρεται σαφῶς ὅτι «*καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον*» (Ἰω. 3, 14-15), ὅπου ὡς σκοπὸς τῆς Ὑψώσεως (Σταυρώσεως) τοῦ Ἰησοῦ προ-

βάλλει ἡ σωτηρία ὅλων ὧν θὰ πιστέψουν σὲ Αὐτόν.

Ὁ Σταυρωθεὶς προσκυνεῖται ὡς Θεὸς καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ ἔπαυσε ἡ Ἰουδαϊκὴ τυπολατρεία, καταργήθηκαν οἱ εἰδωλολατρικὲς δοξασίες, ἐξαγιάστηκε ὁ ἀέρας, σταμάτησαν οἱ αἱματηρὲς θυσίες, καὶ καθιερώθηκε ἡ ἀναίμακτη λατρεία. Ἄξιζι στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ἀναφερθεῖ

ὅτι αἱματηρὲς θυσίες, τὶς ὁποῖες εἶχαν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι λαοί, χρησιμοποιοῦσαν καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τονίζει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εὐαρεστεῖται στὶς αἱματηρὲς θυσίες, εἶναι ὁ προφητὰναξ Δαβὶδ, ὁ ὁποῖος γράφει προσευχόμενος πρὸς τὸν Θεό: «*ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἂν ὀλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις*» (Ψαλμὸς 50, 18).

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἰησοῦς

Χριστὸς στὸν διάλογο μὲ τὴν Σαμαρείτιδα τόνισε σαφῶς ὅτι «*πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν*» (Ἰω. 4, 24). Χάρη στὴν Σταύρωση τοῦ Ἰησοῦ τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀπηλλάγη ἀπὸ τὰ εἰδωλόθυτα, ἡ πίστη στὸς μύθους ἔσβησε, ἐπεγνώσθη τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου, ἀποκαλύφθηκε ἡ πίστη στὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ καταργήθηκε ὀριστικὰ ἡ πολυθεία τῆς ἀρχαίας θρησκείας· ἡ ἔκφραση τοῦ ἁγίου πατρὸς «*τὴν πολυθεὸν τῆς Ἑλληνικῆς εἰκαομυθίας ἀπετιναξάμεθα λύμην*» (PG 97, 1028), ἀποτελεῖ τὴν ὀριστικὴ ἀπάντηση στὸς σύγχρονους νεοειδωλόατρος, οἱ ὁποῖοι ὡς ἄλλοι Ἰουλιανοὶ ὀνειρεύονται τὴν ἐπαναφορὰ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς θρησκείας. Γιὰ αὐτοὺς καὶ γιὰ τοὺς παγανιστὲς

ὄλων τῶν αἰῶνων θὰ ἰσχύει πάντοτε ὁ λόγος «τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν» (Β' Κορ. 5, 1). Ἄλλὰ τὸ βασικώτερο ἀπὸ ὅλα εἶναι ὅτι χάρη στὴν Σταύρωση τοῦ Ἰησοῦ κατανικήθηκε ὁ θάνατος, καταπατήθηκαν οἱ δαίμονες καὶ γκρεμίστηκαν οἱ βωμοὶ τῶν εἰδώλων.

Ὁ ἅγιος πατὴρ ἀναφέρει ὅτι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἔγινε ἡ αἰτία ὄλων τῶν καλῶν, ἐννοώντας προφανῶς μὲ αὐτὸ ὅτι ἀπετέλεσε τὴν ἀπαρχὴ τῆς σωτηρίας, ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Μία σωρεία βιβλικῶν χωρίων ἐπιρρωνύει τὴν παραπάνω ἄποψη. Σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Γραφή «*Σταυρὸς καλεῖται, ράβδος εὐθύτητος, βασιλείας, δυνάμεως, κληρονομίας*» (PG 97, 1029) καὶ φέρεται ὅτι «*ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ράβδος εὐθύτητος, ἡ ράβδος τῆς βασιλείας σου* (PG 97, 1029) καὶ παρομοιάζεται μὲ βακτηρία («*ἡ βακτηρία καὶ ἡ ράβδος σου, αὐταὶ με παρεκάλεσαν*», PG 97, 1029) καὶ μὲ τὸ ξύλο τῆς ζωῆς. («*Ζωῆς ξύλον ἐστὶ πᾶσιν τοῖς ἀντεχομένοις αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐπειδομένοις ἐπ' αὐτὸν ὡς ἐπὶ Κύριον ἀσφαλῆς*», PG 97, 1029).

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀναζητεῖται ἡ τυπολογία τοῦ Σταυροῦ ἀπὸ διάφορα γεγονότα. Τύπο Σταυροῦ ἀποτελοῦσε ἡ ράβδος τοῦ Ἰακώβ, ὅταν πέρασε τὸν Ἰορδάνη. Τύπο Σταυροῦ ἀποτελοῦσε τὸ κριάρι μὲ τὰ κέρατά του, τὸ ὁποῖο ἔλαβε ὁ Ἀβραάμ, ὅταν ἐπιτελοῦσε τὴν θυσία τοῦ υἱοῦ του. Τύπο τοῦ Σταυροῦ ἀποτελοῦσε ὁ Ἰσαάκ, ὅταν ἐλάμβανε τὰ ξύλα τῆς θυσίας καὶ δεχόταν νὰ θυσιάσει τὸν ἑαυτό του μπροστὰ στὸν πατέρα του. Τὴν δύναμη τοῦ Σταυροῦ προτύπωνε ἡ

ράβδος τοῦ Μωυσῆ, ὅταν μεταμόρφωνε τὶς ράβδους τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τὴν περίοδο τῶν δέκα πληγῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὅταν διέσχισε τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα καὶ σταμάτησαν τὰ νερά, ὥστε νὰ φύγουν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἄλλὰ καὶ ὅταν οἱ Ἑβραῖοι πολεμοῦσαν τοὺς Ἀμαληκίτες, ὁ Μωυσῆς ὕψωνε τὰ χέρια του προτυπώνοντας τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ. Τότε, ὅταν ὁ Μωυσῆς εἶχε τὰ χέρια του ὑψωμένα, νικοῦσαν οἱ Ἰσραηλίτες, ἐνῶ, ὅταν τὰ εἶχε χαμηλωμένα νικοῦσαν οἱ Ἀμαληκίτες, ὥσπου ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Ὠρ στήριξαν τὰ χέρια του ψηλά καὶ ἔτσι νίκησαν ὀριστικὰ οἱ Ἑβραῖοι.

Σὲ ὅλη τὴν Ἁγία Γραφή μαρτυρεῖται ἡ δύναμη τοῦ Σταυροῦ καὶ ἀναφέρονται οἱ προτυπώσεις του. Μέσω τοῦ Σταυροῦ γνωρίσαμε τὸν ἀληθινὸ Θεό, λάβαμε τὴν εὐλογία, ἐλευθερωθήκαμε ἀπὸ τὴν κατάρρα καὶ γευτήκαμε τὴν σωτηρία. Ἄλλὰ τὸ παράδοξο εἶναι ὅτι στὸν Σταυρὸ ἀνέβηκε ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἀνάμεσα σὲ δύο ληστές.

Χάρη στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ, εὐλογήθηκε τὸ ξύλο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάστηκε ἡ κιβωτός, ἡ ὁποία ἔσωσε τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ. Εὐλογήθηκε τὸ ξύλο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ὁ προπάτορας Ἀδὰμ ἀντάλλαξε μὲ τὴν ζωὴ τὸν θάνατο. Ὁ ἅγιος πατὴρ καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ ὑμνήσουν καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸν θησαυρὸ τοῦ Σταυροῦ («*Προσκυνητὸς ὁ σταυρὸς, ὅτι ἐν αὐτῷ τὸν σταυρούμενον εὐλογοῦμεν. Προσκυνητὸς ὁ σταυρὸς, ὅτι δι' αὐτοῦ τὴν εὐλογίαν ἐλάβομεν, καὶ τῆς κατάρρας ἠλευθερώμεθα*», PG 97, 1033).

Ο ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐτοίμασε τὸν «*Ἡμεροδείκτη τοῦ 2004*». Τὸ πλαίσιο τοῦ Ἡμεροδείκτου 2004 κοσμεῖται δι' ὠραιότατης τετραχρόμου εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ «*Παντοκράτορος*». Τὰ θέματα δὲ κάθε ἡμέρας τοῦ Ἡμεροδείκτου τοῦ ἔτους 2004 ἀφοροῦν στὴ σχέση «*Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ*», ἐν ὄψει τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων στὴν Πατρίδα μας τὸ 2004.

«Ἐκδόσεις Ἐπιγνώσεως»

Τοῦ Ἀρχιμ. Σεραφείμ Καλογεροπούλου
Ἱεροκήρυκος - Συνοδικοῦ γραμματέως

Μέ ιδιαίτερη χαρὰ καὶ αἰσθήματα ἔγκαν-
«*Μ*χήσεως ἐν Κυρίῳ» χαιρετίζεται στο
«*Εὐλογητικὸ Προσολόγημα*» ἀπὸ τὸν Σεπτὸ
Προκαθήμενο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας,
Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πά-
σης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον ἡ ἔκδοση τοῦ
τόμου τῶν πρακτικῶν τοῦ Α' Πανελληνίου
Λειτουργικοῦ Συμποσίου. Ὁ τόμος αὐτὸς πα-
ραδόθηκε πρόσφατα στὸ πλήρωμα τῆς Ἀγιο-
τάτης Ἐκκλησίας μας, μιὰ καὶ τὸ Συμπόσιο
αὐτὸ εἶχε κεντρικὸ θέμα σπουδῶν καὶ προ-
βληματισμοῦ: «*Ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος*».
*Τὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος χθὲς καὶ
σήμερα.*

Οἱ εἰσηγήσεις τοῦ ἐν λόγῳ συμποσίου ἔγι-
ναν τόσον ἀπὸ δόκιμους καὶ ἔμπειρους τῆς ἱε-
ρουργίας τῶν μυστηρίων κληρικούς, ὅσον καὶ
ἀπὸ καταξιωμένους θεράποντες καὶ διδασκά-
λους τοῦ θεολογικοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ χώρου.

Ὁ ἐπιστημονικὸς προβληματισμὸς καὶ ἡ
μαρτυρία ὀρθοδόξου πίστεως ποὺ κατατέθηκε
μέσα ἀπὸ τὶς ἐμπεριστατωμένες εἰσηγήσεις,
ἀνέδειξαν τὴ διαχρονικὴ πιστότητα τῆς Ἐκ-
κλησίας καὶ τὴν ἱστορικὴ συνέχεια καὶ ἐμπει-
ρία τῆς.

Σκοπὸς καὶ στόχος ὅμως δὲν ἦταν μόνο
αὐτὸ τὸ αὐτονόητο ποὺ προαναφέρθηκε, ἀλλὰ
τὸ νὰ γίνουν ὅλα αὐτὰ ἀφειτηρῆς γιὰ μιὰ γνή-
σια, βιωματικὴ προσέγγιση καὶ συμμετοχὴ
τῶν πιστῶν, –ὅσο γίνεται ἐν ἐπιγνώσει–, στὰ
δρώμενα καὶ ἀποκαλυπτόμενα στὸ χρόνο καὶ
στὸ χῶρο καὶ μέσα στὸ μυστικὸ σῶμα τοῦ
Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, «*τῇ ἐνεργείᾳ καὶ χά-
ριτι τοῦ Παντοδυνάμου Τριαδικοῦ Θεοῦ*».

Ἐκτιμώντας τὴν ἀναπτυχθεῖσα θεματολο-
γία, κατανοοῦμε ὅτι στὰ ἱστορικὰ ἐκκλησια-
στικὰ δρώμενα τὸν ἔσχατον λόγον ἔχει ἐν τέ-
λει ἡ προνοητικὴ ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ

καὶ ὅτι τὸ ποιμαντικὸ ἔργο καὶ ἡ λειτουργικὴ
διακονία τῶν ὑπευθύνων τῆς Ἐκκλησίας,
παρὰ τὶς ἀτέλειες καὶ ἀδυναμίες των, στοιχί-
ζεται στὸ ἀγιογραφικὸ λόγο: «*ἄλλος ὁ σπεί-
ρων, ἄλλος ὁ θερίζων, ὁ δὲ ἀυξάνων Θεός*».

Δὲν διαφεύγει, ὅμως, τῆς προσοχῆς ὅλων
μας, πὼς ἡ θεϊκὴ παρεμβολὴ στὴ ζωὴ τῶν πι-
στῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ παραμέ-
νει μυστήριον καὶ μάλιστα «*μέγα*» καὶ πὼς ἡ
ποιμαντικὴ διακονία παίρνει τὴ μορφή τῆς
μυσταγωγίας καὶ ἡ λειτουργικὴ παρουσία
φανερόνεται ὡς μυστικὴ καὶ χαρισματικὴ
κατάσταση καὶ ἐνέργεια. Αὐτὸ εἶναι ἓνα κρι-
τήριον ὀρθοδόξου λειτουργικῆς ἀγωγῆς καὶ διη-
κουσα ἔννοια ποιμαντικῆς εὐθύνης.

Δὲν λησμονοῦμε ἀκόμα πὼς τὰ μυστήρια
στὴν Ἐκκλησίαν μας εἶναι οἱ ἀπαρχές καὶ οἱ
βάσεις τῆς κεχαριτωμένης βιωτῆς τῶν πιστῶν
καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἐξασφαλίζουν τὴν κοινωνία
τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεό, τὴν κατὰ χάριν θέ-
ωση τοῦ ἀνθρώπου, τὴν μεταμόρφωση τοῦ κτι-
στοῦ κόσμου, τὴν ἐπαναφορὰ του στὸ *πρωτό-
κτιστον κάλλος*. «*Οἱ διάφορες μυστηριακές
ἐνέργειες τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μυστηρίου,
ὅπως προσφυῶς ἐλέχθη, ἐκφράζουν τὶς διά-
φορες ὀψεις ἢ πλευρές του, ποὺ ἐμεῖς σήμερα
καλοῦμε μυστήρια ἢ μυστηριακές τελετές τῆς
Ἐκκλησίας καὶ ποὺ σκελετώνουν τὴν λειτουρ-
γικὴ ζωὴ*». Μέσω αὐτῶν «*ἀποκαθαίρεται ἡ
ἀμαυρωθεῖσα εἰκόνα*» καὶ ξαναβρίσκει τὴν
ἀρχέτυπη ὄντολογικὴ τῆς κατάστασης καὶ τὴν
ἀρχέγονη δόξα καὶ ἀγαθότητα.

Γεμάτος ἐκπληξῆ καὶ θαυμασμὸ ὁ ἄνθρω-
πος ἐμπρὸς στὸ μυστικὸ αὐτὸ θαῦμα τῆς χα-
ρισματικῆς παρεμβολῆς καὶ παρουσίας τοῦ
Θεοῦ μέσα του καὶ στὸν κόσμον, βιώνει τὸ μυ-
στήριον τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, μιᾶς Βασι-
λείας, ποὺ δὲ μᾶς βγάζει ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ
κόσμου, ἀλλὰ χαρίζει τὸ ἦθος τῶν Ἁγίων καὶ

τήν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἁγία βιωτή. Ἄλλωστε τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν ἐνεργοῦν, οὔτε φανερώνονται ὡς ἐξωπραγματικές καὶ ἐξωκοσμικές καταστάσεις, οὔτε «ύλοποιοῦνται» ἐξω ἀπὸ τῆ φύση τῶν πιστῶν, ἀλλὰ πραγματώνονται μὲ τῆ φύση τῶν ὑλικῶν στοιχείων, τῶν ὁρατῶν αὐτῶν σημείων μεταδόσης τῆς χάριτος. Σκοπεύουν, ἐν τέλει, ἁγιάζοντάς μας ποικιλότροπα, νὰ μᾶς συνάψουν στὸ μυστικό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, νὰ μᾶς σώσουν ἀπὸ τὸν μεταπτωτικό νόμο τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου καὶ νὰ μᾶς ὀδηγήσουν στὴν αἰωνιότητα.

Ὅλα τὰ παραπάνω, μᾶς βοηθοῦν νὰ κατανοήσουμε τί σημαίνει φανέρωση τοῦ Θεοῦ καὶ τί καὶ ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει δυνατότητα ἀποκάλυψής του. Αὐτονόητο εἶναι ὅτι ὁ ὁποιοσδήποτε διαλογισμός, ἢ ὁποιαδήποτε ἐγκόσμια παιδεία καὶ ἠθική καὶ κάθε ἀνθρώπινο ἐπίτευγμα, νὰ μὴν ὀδηγοῦν στὴν ἀνακάλυψη τοῦ Θεοῦ. Στὴν ὀρθόδοξη θεολογία ὀρθὰ λέγεται ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται, δὲν ἀνακαλύπτεται. Μόνη ἢ ἄθληση τοῦ λογιστικοῦ ἢ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἢ τοῦ θυμοειδοῦς μέρους τῆς ψυχῆς δὲ μᾶς ὀδηγεῖ στὴν ἐπίγνωση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ θελήματός Του. Γιατὶ ὅλες αὐτές οἱ προσπάθειες ἐγκλώβησαν τὸν ἀνθρώπο στὴν αὐτάρκεια τῶν οὐμανιστικῶν ἐπιδιώξεων καὶ στίς ἀπέλπιδες φιλοδοξίες τῶν ιδεολογιῶν. Χωρὶς τῆ μυστική καὶ μυστη-

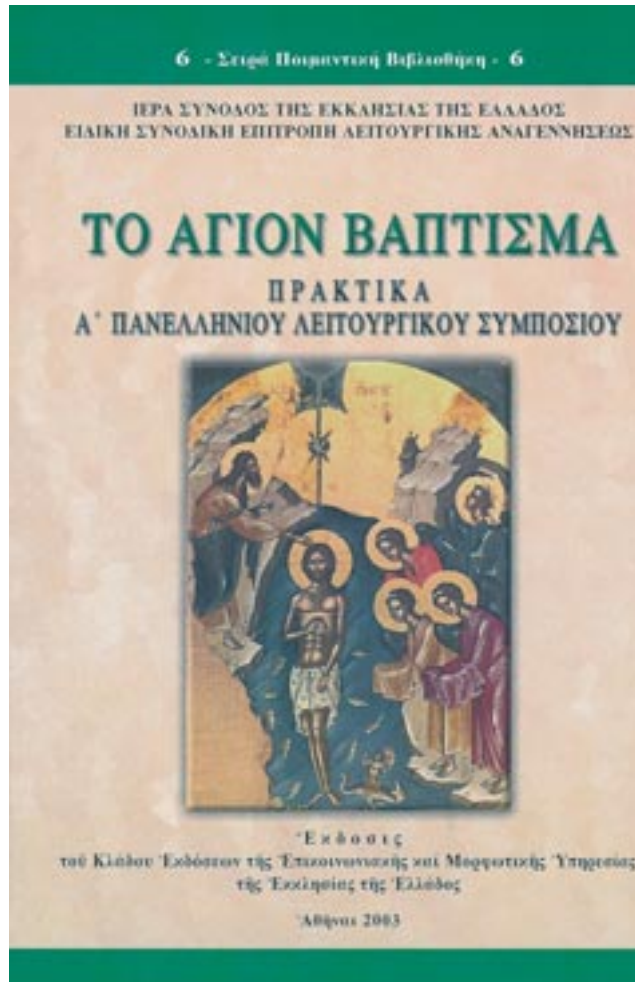
ριακή βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στοὺς ταπεινοὺς τῆ καρδία, τὰ πάντα κατανοοῦν ἀνθρώπινοι αὐτοσχεδιασμοὶ καὶ ψευδεπίγραφες πνευματικές ἐγκεντρικές πολυπραγμοσύνες. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀπόκτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ συμμετοχὴ στὰ λειτουργικά δρώμενα τῆς Ἐκκλησίας βγάζει τὸν ἀνθρώπο, τόσο ἀπὸ τὶς περιπλανήσεις τῶν μυστι-

κομαγικῶν τελετῶν, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη κοινωνίας τῆς ἀπρόσωπης μάζας.

Τὸ μυστήριο τῆς ἀποκάλυψης τοῦ Θεοῦ, προϋποθέτει ταπεινές, καλοπροαίρετες καὶ ἐλεύθερες ἀπὸ προκαταλήψεις ὑπάρξεις, οἱ ὁποῖες κεκαθαρμένες ἀπὸ τὰ πάθη, ἀποκτοῦν νοῦν Χριστοῦ καὶ ἀπαλλαγμένες, ὅσο γίνεται, ἀπὸ τὸ βᾶρος «τῶν δερματίνων χιτῶνων», μυσταγωγοῦνται ἀληθινὰ, μετὰ λόγου, στὰ «ὑπὲρ λόγου» μυστήρια καὶ μυστικά βιώματα τῆς Ἐκκλησίας μας. Κατανοοῦμε ἀληθινὰ τότε αὐτὸ ποῦ ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσι-

λας ἀποφθεγματικὰ ὀρίζει ὅτι: «ἡ Ἐκκλησία σημαίνεται ἐν τοῖς μυστηρίοις».

Ἐχοντας ὁ πιστὸς φωτισμένο νοῦν, ψυχὴν καὶ καρδίαν, ὀρθὰ φρονεῖ καὶ ὀρθόδοξα πολιτεύεται. Αὐτὸν τὸν ρόλο παίζουν τὰ λειτουργικά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, ποῦ, ὡς χαριτόβρυτος πηγὴ, προσφέρουν νάματα ὀρθόδοξου ζωῆς καὶ πνευματικότητας καὶ μὲ τὴν εὐχαριστηριακὴ τράπεζα χαρίζουν τὸν γλυκασμὸ τῆς χαρτολύπης τοῦ Σταυροῦ καὶ

τήν πασχαλινή εὐφροσύνη. Παραστατικά ὁ Ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας διατυπώνει τὶς ἀποκαλυπτικές δωρεές τῶν μυστηρίων στοὺς χριστιανούς μὲ τὰ πῶ κατῶ λόγια: «*Ταύτην τὴν ὁδὸν ὁ Κύριος ἔτεμεν εἰς ἡμᾶς ἐρχόμενος καὶ ταύτην ἀνέωξε τὴν πύλην εἰσελθὼν εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τὸν Πατέρα ἀνελθὼν οὐκ ἠνέσχετο κλεῖσαι ἀλλ' ἐξ ἐκείνου διὰ ταύτης ἐπιδημεῖ τοῖς ἀνθρώποις... Ἐπὶ γὰρ τῶν μυστηρίων τῶν ἱερῶν τὸν τάφον αὐτοῦ γράφοντες καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ καταγγέλλοντες, δι' αὐτῶν γεννώμεθα καὶ πλαττόμεθα καὶ ὑπερφυῶς συναπτόμεθα τῷ Σωτῆρι... Ταῦτα γὰρ ἔστι δι' ὧν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν...» (PG 150, 304, 501, 504).*

Μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτά, εὐκόλα κατανοεῖ κανεὶς ὅτι παρεμβαίνοντας ὁ Θεὸς χαρισματικά καὶ δυναμικά στὴ κτίση καὶ στὸν ἄνθρωπο, ἐγκαινίασε τὸν καινούργιο αἰῶνα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, κάμνοντας τὰ ἔσχατα παρόντα καὶ φέροντας τὰ παρόντα στὴν κατάσταση τῆς πρόγευσης τῆς δόξας τοῦ «ἐσφαγμένου ἀρνίου ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς».

Δὲν μπορούμε πράγματι νὰ γνωρίσουμε, μήτε νὰ διδαχθοῦμε τὸ μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας στὴν πληρότητά του, χωρὶς τὸν σύνδεσμο τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς μὲ τὸ Ζῶντα Θεὸ καὶ χωρὶς τὴν ὄντολογικὴ σχέση τοῦ πιστοῦ μὲ τὸν Χριστό. Εἶναι τὸ γεγονός αὐτὸ «τὸ μυστήριον τὸν ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν... (τὸ ὁποῖον) νῦν ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ... (ὡς) ἐστὶν Χριστὸς ἐν ἡμῖν» (Κολ. 1, 26 ἐξ.). Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια θεωρήθηκε καὶ ὑπῆρξε αὐτονόητο δεδομένο, τόσο γιὰ τὸ κήρυγμα τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ὅσο καὶ γιὰ τὴ θεολογικὴ καὶ ἔμπρακτὴ τῶν πιστῶν προαίρεση. Αὐτὴ ὑπῆρξε κατάθεση καὶ μαρτυρία ψυχῆς καὶ προσπάθεια μετοχῆς τῶν πιστευόντων στὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι βιώνει ὁ κάθε συνειδητὸς χριστιανὸς τὸ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου: «*Κεφάλαιον πάσης ἀγαθῆς σπουδῆς καὶ κορυφὴ κατορθωμάτων ἢ τῆς προσευχῆς ἐστὶ προσεδρεία δι' ἧς καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐν κτήσει γινώμεθα, τοῦ Θεοῦ καλουμένου, χεῖρα συνεργὸν ἐπερέγοντος. Καὶ γὰρ κοινωνία τῆς μυστικῆς*

ἐνεργείας καὶ συνάφεια διαθέσεως τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγιότητος καὶ αὐτοῦ τοῦ νοῦ, δι' ἀγάπης ἀρρήτου πρὸς Κύριον, ἐν τῇ εὐχῇ τοῖς καταξιουμένοις γίνεται» (Φιλοκαλία, τόμ. 3, σελ. 177). Στὰ πλαίσια, λοιπόν, αὐτὰ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ὀριοθετεῖ τὶς ἀνθρώπινες προϋποθέσεις προσοικείωσης τοῦ βιώματος τοῦ ἀποκαλυπτομένου Θεοῦ στὸν καθένα πιστό, ὅταν ἔγραφε ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε σὲ μᾶς «*ὅ,τι συνέφερε γινῶναι καὶ ὅ,τι ἠδυνάμεθα φέρειν*». Πρακτικότερα «*θεολογικότερα καὶ θεωρητικότερα*» ἢ καὶ πνευματικότερα θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ ὀρθόδοξη θεολογία καὶ ἡ προερχόμενη ἀπ' αὐτὴν πνευματικὴ ζωὴ, ὡς ὀρθοπραξία, ἔχει μυστηριακὸ χαρακτήρα. Τὸ βλέπουμε αὐτό, ὅταν τὸ μυστικὸ βίωμα λαμβάνει λεκτικὸ σχῆμα καὶ φραστικὴ διατύπωση στὴ σκέψη καὶ στὴ γραφίδα τῶν κατὰ χάριν σοφῶν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῶν γνήσιων ἐραστῶν τῆς θεολογίας μας. Αὐτοὶ ἔχοντας συνείδηση τῆς ὑπερβατικότητας τοῦ Θεοῦ, τῆς πνευματικῆς ἀνεπαρκείας τους, τῆς χαρισματικῆς ἀγιοπνευματικῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς κοινωνίας μὲ Αὐτὸν καταγράφουν μὲ περίσκεψη, συνετὴ διαύγεια καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἀποφατικῶν διατυπώσεων «*τὰ ἄρρητα ῥήματα καὶ νοήματα*» τῆς ἐν Χριστῷ θεοφανείας. Καὶ ὅλα αὐτὰ «*ὡς ἐν ἐσόπτρῳ καὶ ἐν αἰνίγματι*» (...), γιὰ τὴν θεόσοφη μαρτυρία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ «*ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς ὁ Χριστὸς ἐλεύσεται, ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν Χριστοῦ οἱ δίκαιοι λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος καὶ φῶς ἔσονται καὶ φῶς ὄψονται τὸ μόνης τῆς κεκαθαρμένης καρδίας ἐπίχαρι καὶ πανίερον θέαμα, ὁ νῦν μὲν καὶ τοῖς ἐναγῆ πάντα δι' ἀπαθείας καὶ τὰ καθαρὰ διὰ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀύλου διαβεβηκόσι προσευχῆς ἐν ἀρραβῶνος μέρει μετρίως προφαίνεται, τότε δὲ τοὺς υἱοὺς τῆς Ἀναστάσεως ἐμφανῶς θεοποιήσει, συνδιαιωνίζων καὶ συνδιαιωνιζόμενος τῷ μεταδόντι τῇ καθ' ἡμᾶς φύσει θείας δόξης τε καὶ λαμπρότητος*» (Γρηγ. Παλαμᾶς, Ὑπὲρ τῶν ἡσυχάζόντων 2, 3, 66 Ματθ. ιγ', 43).

Ψευδοπροφητείες Πεντηκοστιανῶν

Τοῦ Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου (Μ. Th.)

Στὸ πλῆθος τῶν χριστιανικῶν αἱρέσεων ποὺ δροῦν τόσο στὴν πατρίδα μας, ὅσο καὶ παγκοσμίως, ἀνήκουν καὶ οἱ αὐτοαποκαλούμενοι Πεντηκοστιανοί¹. Μὲ τὸν ὄρο Πεντηκοστιανοὶ ὀνομάζονται διεθνῶς, μαζὶ μὲ πλῆθος ἐπιμέρους προσδιορισμῶν, ἑκατοντάδες ἀκραιῖες ὁμάδες τοῦ προτεσταντικοῦ χώρου, πολλές ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἀντιπριαδικές.

Βασικὰ γνωρίσματα τοῦ ἐν λόγῳ αἰρετικοῦ κινήματος εἶναι ἡ ὑποτιθέμενη γλωσσολαλία, οἱ θεραπείες ἀσθενῶν, ἡ προφητεία, κ.ἄ., τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς τους ἐκδηλώσεις τοῦ «*Βαπτίσματος μὲ Ἅγιο Πνεῦμα*». Βασικὴ πτυχή τῆς πεντηκοστιανῆς πλάνης εἶναι καὶ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, τὸ ὁποῖο ἔχει κατεξοχήν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ.

Ὁ ἐσχατολογικὸς προσανατολισμὸς τῶν πεντηκοστιανῶν «*προφητειῶν*» εἶναι ἄμεσα συνδεδεμένος μὲ ἓνα ἀκόμα ἐκβιαστικὸ ψυχολογικὸ γεγονόσ², τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ «*ἀρπαγὴ τῆς Ἐκκλησίας*» ἀπὸ τὸν Χριστὸ πρὶν τὴν ἔλευση τοῦ Ἀντιχρίστου, σύμφωνα μὲ τοὺς ἰσχυρισμούς τους. Μὲ τὸν ὄρο βεβαίως «*Ἐκκλησία*» ἐννοοῦν τοὺς ἑαυτοὺς τους.

Ἐδῶ πρέπει νὰ προσθέσουμε, ὅτι ὑπάρχει ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς πεντηκοστιανῶν ὁμάδων, ποὺ ὑποστηρίζει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο, ὅτι ἡ ἀρπαγὴ δηλαδὴ θὰ γίνεῖ μετὰ τὴν ἔλευση τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τὴν μεγάλη θλίψη ποὺ θὰ ἀκολουθήσει. Οἱ ὁμάδες αὐτὲς χαρακτηρίζονται ὡς μεταθλιπτικοί³.

Σχετικὰ ἀκριβῶς μὲ τὴν πεντηκοστιανὴ διδασκαλία τῆς ἔλευσης τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴν «*ἀρπαγὴ τῆς ἐκκλησίας*», ἔχει ὑπάρξει ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ψευδοπροφητειῶν ἀπὸ πεντηκοστιανούς, γεγονόσ ποὺ ἐπιβεβαιώνει τὴν πραγματικότητα, ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖο λαμβάνουν καὶ εἶναι πηγὴ τῶν ἀποκαλύψεων τους

εἶναι ὄχι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλὰ πνεῦμα πλάνης⁴.

α) Ψευδοπροφητείες Ἑλλήνων Πεντηκοστιανῶν

Ὁ κ. Λούης Φέγγος, ἰδρυτὴς καὶ ποιμένας τῆς Ἐλευθέρας Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Πεντηκοστῆς, ἰσχυρίζεται τὸ 1982, ὅτι τὰ δέκα κέρατα τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκάλυψης (Ἀποκ. 13, 1), ἦσαν τὰ δέκα κράτη τῆς ΕΟΚ, ποὺ ποτέ δὲν θὰ γίνουν περισσότερα, καὶ μάλιστα θὰ διοικήσουν τὸν κόσμον μὲ ἡγήτη τὸν Ἀντίχριστο, ποὺ εἶναι Ἕλληνας, γι' αὐτὸ ἡ ἀρπαγὴ ἔλεγε, θὰ γίνεῖ στὶς μέρες μας⁵.

Θὰ ἀφήσουμε τὴν ἐν λόγῳ ψευδοπροφητεία ἀσχολίαστη, ὑπενθυμίζοντας μόνο, ὅτι πρὸ ὀλίγων μηνῶν τὰ μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινότητας ἔγιναν εἰκοσιπέντε.

Τὸ Μάρτιο τοῦ 1986, στὴν ἐφημερίδα «*Χριστιανισμός*», ποὺ εἶναι τὸ ἐπίσημο ὄργανο τῆς Ἐλευθέρας Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Πεντηκοστῆς, δημοσιεύεται ἄρθρο μὲ τίτλο «*Τὸ ρολοὶ τοῦ Θεοῦ κτυπάει καὶ εἰδοποιεῖ*». Στὸ ἐν λόγῳ ἄρθρο, ἀφοῦ γίνεται μία σειρά συσχετισμῶν ἱστορικῶν γεγονότων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα μὲ χωρία τῆς Ἀγ. Γραφῆς, προειδοποιεῖ ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου ὅτι ἀπέμειναν δύο λεπτὰ καθὼς ὁ μικρὸς δείκτης δείχνει 12 καὶ ὁ μικρὸς παρὰ δύο λεπτὰ. Καὶ κατέληγε ὁ συντάκτης: «*Ἄς ἐτοιμαστοῦμε νὰ συναντήσουμε τὸν ἐρχόμενο Χριστό, γιὰ νὰ μὴ δοῦμε τὸν ἀντίχριστο νὰ ἀποκαλύπτεται*»⁶. Προφανῶς τόσα χρόνια μετὰ, δὲν ἐκπληρώθηκε ἡ προφητεία. Ἄν ἤθελε κανεὶς νὰ χαριτολογήσει θὰ ἔλεγε ὅτι κάποιος ξέχασε τὸ ρολοὶ ξεκούρντιστο καὶ σταμάτησαν οἱ δείκτες.

Ἀπὸ τίς πλέον ὁμως χαρακτηριστικὲς ψευδοπροφητείες τῶν Ἑλλήνων πεντηκοστιανῶν, ἦταν ὁ ἰσχυρισμὸς τους στὴν ἐφημερίδα τους τὴν 1-1-1991, ὅτι μέσα στὴ δεκαετία τοῦ 1990

ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν τρία πολὺ μεγάλα γεγονότα. Πρῶτον, ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἐκκλησίας, δεύτερον, ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἀντίχριστου πού θὰ βασιλεύσει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού δὲν θὰ λάβουν μέρος στὴν ἀρπαγὴ, καὶ τρίτον θὰ γίνῃ ὁ τρίτος παγκόσμιος πόλεμος⁷. Φυσικὰ τίποτα δὲν πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸ προφητευόμενα, ἐπιβεβαιώνοντας τὸν λόγο τοῦ Κυρίου, ὅτι οἱ ψευδοπροφῆτες θὰ ἀποκαλύπτονται ἀπὸ τοὺς καρπούς τους (Ματθ. 7, 15-20).

Στὴν ἴδια ἐφημερίδα (Ἰούλιος 1991, σελ. 6) ξαναπροφητεύεται: «*Ἡ ὥρα τοῦ Ἀντίχριστου εἶναι ὅπωςδήποτε πλησίον: Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κράτους θὰ εἶναι ὁ Ἀντίχριστος. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1992 πού ἔχει ἐξαγγελθεῖ ἡ ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης, θὰ δοῦμε πολὺ καθαρὰ καὶ ἴσως καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀντιχρίστου*». Μία ἀκόμα βεβαίως ψευδοπροφητεία ἀνεκπλήρωτη.

β) Ψευδοπροφητεῖες Ἀμερικανῶν Πεντηκοστιανῶν

Ἡ πλέον κλασικὴ περίπτωση ἀμερικανοῦ πεντηκοστιανοῦ ψευδοπροφήτη εἶναι τοῦ E. Whisenant. Τὸ βιβλίον του μὲ τίτλο «*Ὀγδόντα ὀκτῶ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀρπαγὴ θὰ γίνῃ τὸ 1988*»⁸, πούλησε στὶς ΗΠΑ πάνω ἀπὸ 4 ἑκατομμύρια ἀντίτυπα. Ὅταν φυσικὰ διαψεύστηκε, μὲ κωμικὲς δικαιολογίες γιὰ τὴν ἀποτυχία του, ἐξέδωσε ἕνα νέο βιβλίον μὲ τίτλο «*Ἡ τελευταία κραυγὴ. Ἀναφορὰ στὴν ἀρπαγὴ τοῦ 1989*» πούλωντας φυσικὰ κάποιες χιλιάδες ἀντίτυπα. Βεβαίως, οἱ ἀναγνώστες του καὶ οἱ πεντηκοστιανοὶ πού τὸν πίστευσαν, ἀναμένουν ἀκόμα τὴν ἀρπαγὴ τους, καὶ τὴν δευτέρα ἔλευση τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ D. Miller στὸ βιβλίον της «*Ἀγρυπνεῖτε καὶ ἐτοιμάζεστε. Ἐκατομμύρια ἐξαφανίζονται τὸ 1992*»⁹ προφήτευε καὶ ὄριζε τὴν ἀρπαγὴ τὸ 1992. Ἀντιθέτως, ὁ C. Taylor¹⁰ ἐκδότης πεντηκοστιανοῦ περιοδικοῦ, ἔχοντας ἄλλη ἀποκάλυψη, ὄριζε τὴν ἀρπαγὴ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1994, ἐνῶ ὁ πεντηκοστιανὸς πᾶστορας Johy Hikle¹¹ ὄριζε τὴν ἀρπαγὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ στὶς 9 Ἰουνίου 1994.

Νομίζουμε, ὅτι μὲ τὰ ὅσα ἀναφέραμε, γίνονται ἀντιληπτό, πῶς στὸ χῶρο τῶν λεγομένων πεντηκοστιανῶν δὲν ἐπιδημεῖ τὸ Πανάγιο

Πνεῦμα, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἦδη ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη¹² ὁ Θεὸς μᾶς προειδοποιεῖ, ὅτι γνώρισμα τῶν ψευδοπροφητῶν εἶναι ἡ μὴ πραγματοποίηση καὶ ἡ μὴ ἐπαλήθευση τῶν λόγων τους. Γιὰ ὅσους ὅμως παρασύρθηκαν καὶ πίστευσαν τὶς κακοδοξίες καὶ ψευδοπροφητεῖες τῶν πεντηκοστιανῶν, χαρακτηριστικοὶ εἶναι ἐν προκειμένῳ οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου Ποντικοῦ «*Λόγοι αἰρετικῶν ἄγγελοι θανάτου, καὶ ὁ δεχόμενος αὐτοὺς ἀπολεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν*»¹³.

Σημειώσεις

1. Handbuch Religiöse Gemeinschaften: Freikirchen, Sondergemeinschaften, Sekten Weltanschauungsgemeinschaften, Neureligionen, für d. VELKD, (hrsg. von H. RELLER), Gütersloh 1978, σελ. 132-147. K. HUTTEN, Seher, Grübler, Enthusiasten, Stuttgart 1982¹², σελ. 303-379. Πρωτ. ANT. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Πεντηκοστιανοὶ καὶ Ὁρθοδοξία, Ἀθήνα 1995². ΔΗΜ. ΚΟΚΟΡΗ, Πεντηκοστιανισμός. Αἵρεσις καὶ πλάνη, Ἀθήνα 1997. Μοναχῆς ANTONIAS, Νεοπεντηκοστιανοὶ στὴν Ἑλλάδα, Ἀθήνα 1999.

2. Ἡ Ἱερά Παρθολογία Συνδιάσκεψη διὰ θέματα αἰρέσεων καὶ παραθρησκείας (29/10-2/11/2001) διαπίστωνε σχετικῶς: «*Τὴν τελευταία δεκαετία τοῦ λήξαντος αἰῶνος τὸ βασικὸ κήρυγμα τῶν Πεντηκοστιανῶν ἦταν, ὡς γνωστόν, τὸ “περὶ ἀρπαγῆς τῆς Ἐκκλησίας”, τὸ ὁποῖο λειτουργοῦσε κατὰ τρόπο ἐκβιαστικὸ πρὸς τὰ ταλαίπωρα θύματα τῆς πλάνης. Τὸ ἀναμενόμενο ὅμως δὲν συνέβη καὶ τὸ κίνημα παραμένει ἐκθετο ἀπέναντι στὸ βασικώτερο “πεντηκοστιανό” δόγμα*». Βλ. ΠΕΡ. ΔΙΑΛΟΓΟΣ, (26) 2001, σελ. 26.

3. Βλ. R. GUNDRY, The Church and the Tribulation, Grand Rapids, Zondervan 1973. B. J. PAYNE, Encyclopedia of Prophecy, Grand Rapids, Eerdmans 1980.

4. Ἰερομ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΡΟΥΖ, Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ θρησκεία τοῦ μέλλοντος, ἔκδ. Ἐργήγορη, Ἀθήνα 2000, σελ. 188, 202-204.

5. Πρωτ. ANT. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Ἐγχειρίδιον αἰρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ὁμάδων, ἔκδ. Ἰ. Μ. Νικοπόλεως καὶ Πρεβεζῆς, Πρέβεζα 1991², σελ. 218-219.

6. Χριστιανισμός, Ἄρ. Φ. 3, Μάρτιος 1986, σελ. 1.

7. Χριστιανισμός, Ἄρ. Φ. 73, Ἰανουάριος 1991, σελ. 1, 4.

8. EDGAR WHISENANT, Eighty-eight Reasons Why the Rapture will be 1988, Little Rock, 1988.

9. D.A. MILLER, Watch and Be Ready! 1992 Millions Disappear, Stokton 1992.

10. CHARLES TAYLOR, Bible Prophecy, Autumn 1993, σελ. 3.

11. P. CROUCH, Send us Around the World, Praise the Lord, 4 Aug. 1993, σελ. 2.

12. Δευτ. 18, 22. Ἰερ. 36, 7-9. Ματθ. 7, 15-20. Λουκ. 6, 43-44. 2 Περ. 2, 1. 1 Ἰωάν. 4, 1.

13. ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΠΟΝΤΙΚΟΥ, Πρὸς τοὺς ἐν κοινοβίοις μοναχοὺς, 125. ΒΕΠΕΣ 78, 231.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

Χριστός και ναρκωτικά

Στην Έφημερίδα «τὸ ΒΗΜΑ» τῆς 12/7/2003 δημοσιεύθηκε μία λίαν ενδιαφέρουσα ἐπιστολή τῆς κ. Έ. Ἀντωνοπούλου-Χαραλαμποπούλου, Ἀστροφυσικοῦ, Ἐπικούρου Καθηγητριάς τοῦ Τμήματος Φυσικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀναφέρεται στὴν σωτήρια ἐπίδραση τῆς Πίστews, ἡ ὁποία λειτουργεῖ ὡς ἡ μόνη πραγματικὴ ἀποτοξίνωση ἀπὸ τὰ ναρκωτικά. Παραθέτουμε ἓνα ἀπόσπασμα τῆς ἐπιστολῆς:

«Ἀπὸ τῆ μητρικῆ συμπαράσταση στὶς φυλακισμένες, καὶ ιδιαίτερα στὶς φυλακισμένες γιὰ ναρκωτικά, μιὰ εἰκόνα καὶ ἓνα μήνυμα. Εἴμαστε σὲ θάλαμό τους, στὴ Β' πτέρυγα φυλακῶν Κορυδαλλοῦ.

– Δὲν ξέρω τί ἔχουμε ὅλες, εἶπε ἡ Σάσα, θέλουμε νὰ πεθάνουμε. Νὰ τελειώνουμε.

– Ἡ Σοφία πιστεύει στὸ Θεό, εἶπε ἡ Δώρα γιὰ νὰ σπάσει τὴν πένθιμη σιωπὴ πού βασιλευε.

– Ναί, πιστεύω, ὁμολόγησε ἡ Σοφία, ἀλλὰ δὲν πιστεύω ὅσο πρέπει, γι' αὐτὸ ξανάπεσα. Ἐννιά χρόνια τώρα ἡ ἡρωῖνη μὲ ἔχει σκλάβα. Ἐ, λοιπόν, ἀπὸ αὐτὴ τῆ σκλαβιά ἓνας καὶ μόνον ἓνας μπορεῖ νὰ μὲ ἐλευθερώσει. Ὁ Χριστός.

Ὅσα παιδιά ἀπὸ μᾶς Τὸν πίστεψαν καὶ Τὸν ἀγάπησαν ἐλευθερώθηκαν. Δὲν ξαναπῆραν ναρκωτικό».

Θρησκευτικὴ ἀγωγή στὸ Νηπιαγωγεῖο

Πολὺ ἐνθαρρυντικὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, ἡ ὁποία διενεργήθηκε ἀπὸ τὸν Λέκτορα τοῦ Παιδαγωγικοῦ Τμήματος Προσχολικῆς Ἐκπαιδύσεως τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης δρᾶ Κυριάκο Σταυριανὸ καὶ στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος 205 νηπιαγωγοί. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ σχετικὸ δημοσίευμα τῆς ἐφη-

μερίδος ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ τῆς 19-7-2003 οἱ νηπιαγωγοὶ θεωροῦν ἀπαραίτητη τὴν θρησκευτικὴ ἀγωγή στὰ παιδιά ἡλικίας κάτω τῶν 5 ἐτῶν. Ἐπιθυμοῦν τὴν θρησκευτικὴ ἀγωγή στὴ νηπιακὴ ἡλικία, γιὰτὶ μεταδίδει ἠθικὲς ἀξίες καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴ δημιουργίας θρησκευτικῆς καὶ χριστιανικῆς συνειδήσεως στὰ παιδιά, ἐνῶ συμφωνοῦν ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχει κάποιον ἐγχειρίδιον πού θὰ βοηθεῖ στὴν μετάδοση τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Συγκεκριμένα, στὴν ἐρώτηση ἂν θεωροῦν ἀπαραίτητη τὴν θρησκευτικὴ ἀγωγή τὸ 95,1% ἀπήντησε θετικά, τὸ 2,4% ἀρνητικά καὶ τὸ 2,4% δὲν εἶχε γνώμη γιὰ τὸ θέμα. Ἐξ ἄλλου ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν νηπιαγωγῶν (97,5%) ἀπήντησαν ὅτι κάνουν προσευχὴ στὰ σχολεῖα καὶ στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἡ προσευχὴ αὐτὴ γίνεται δύο φορές τὴν ἡμέρα. Τὰ παιδιά ἐκκλησιάζονται μὲ τὸ νηπιαγωγεῖο σὲ ποσοστὸ 75,4%. Εὐχάριστη, λοιπόν, ἡ προσπάθεια τῶν νηπιαγωγῶν μας καὶ πρέπει νὰ βρεῖ συμπαράσταση ἀπὸ τὸν ἐφημεριακὸ Κλῆρο τῆς Ἑλλάδος.

Ἄγνωστες πτυχὲς τοῦ Ἀντώνη Σαμαράκη

Γιὰ τὸν αἰμίμηστο διεθνoῦς φήμης συγγραφέα Ἀντώνη Σαμαράκη μίλησε στὴν ἐφημερίδα ΚΑΒΑΛΑ τῆς 12-8-2003 ὁ πολυγραφότατος Ἀρχιμανδρίτης π. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος. Ὅπως ἀνέφερε, γνωρίσθηκαν στὴν Ἀθήνα τὸ 1950 καὶ ὁ Σαμαράκης φαινόταν ὅτι εἶχε βαθεῖες ἀνησυχίες ἀνθρώπινες καὶ πνευματικές. Ἔτσι γιὰ μίαν περίοδο 3-4 ἐτῶν ἤλθε κοντὰ στοὺς Χριστιανικοὺς κύκλους διανοουμένων. Ἐγραψε μάλιστα στὸ περιοδικὸ ΑΚΤΙΝΕΣ ὀρισμένα πολὺ ὠραῖα ποιήματα, μὲ τὸ ψευδώνυμο Ἰωσήφ Κυπριανός, γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν συμπόνια γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὰ φτωχὰ παιδιά.

Συμφώνως πρὸς τὸν π. Ἡλία αὐτὸ ἦταν τὸ

χαρακτηριστικό του Σαμαράκη, ό πόνος του για τόν άνθρωπο. "Όταν πρό δέκα περίπου έτων ανέκηρύχθη έπίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Άθηνών, τελείωσε τήν όμιλία του ως έξης: «Όταν κάποτε θα μάς ψάλουν εκείνο που λείει βασιλεύς ή στρατιώτης, πλούσιος ή πένης, δίκαιος ή άμαρτωλός, τί θα άπαντήσουμε; Έχουμε κάτι να άπαντήσουμε τή μεγάλη εκείνη ήμέρα τής άναχωρήσεώς μας». Καί καταλήγει ό π. Ήλιος: «Ό Σαμαράκης άνησυχοῦσε, μέσα του έψαχνε κάτι βαθύτερο και δέν άπεμπόλησε τίς άξίες του, όπως κάποιου πιστευαν!».

Έκκλησία και Γλώσσα

Μέ άπόφαση τής Διαρκούς Ίερās Συνόδου άνετέθη στην Ειδική Συνοδική Έπιτροπή Πολιτιστικής Ταυτότητας ή μελέτη και ή ύποβολή προτάσεων για τήν διδασκαλία τής Άρχαίας Έλληνικής και τής έκκλησιαστικής γλώσσας στους κληρικούς τής Έκκλησίας τής Ελλάδος. Η ποιμαίνουσα Έκκλησία έχει έντοπίσει τό πρόβλημα κυρίως σε όρισμένους εκ των νέων κληρικών, οι όποιοι δυσκολεύονται να άναγνώσουν τίς εϋχές και τίς εϋαγγελικές περικοπές. Είναι φυσικό να έπηρεάζονται οι κληρικοί μας άπό τήν περιρρέουσα άτμόσφαιρα, ή όποία δέν είναι φιλική προς τήν γλώσσα των Εϋαγγελίων και των Πατέρων. Η Έκκλησία, όμως, είναι Σχολείο ύπό τήν εϋρυτέρα έννοια και στο πλαίσιο αυτό πρέπει να διατηρεί τήν πατροπαράδοτο μορφή τής έκκλησιαστικής γλώσσας, ή όποία άποτελεί ένα σημαντικό σταθμό στην ιστορική εξέλιξη τής ένιαίας έλληνικής γλώσσας. Σε πολύ πιό δύσκολα χρόνια, όπως επί Τουρκοκρατίας, Ίταλοκρατίας κ.λπ., ή Όρθόδοξη Έκκλησία διέσωσε και διδάξε τα έλληνικά μέσα άπό τήν Θεία Λειτουργία, τό Ψαλτήρι και τήν Όκτώηχο. Αυτά ήταν τα «σχολικά» βιβλία των ύποδούλων Έλλήνων και των Άγωνιστών του 1821. Σήμερα που δοξάζουμε τόν Θεό διότι εϋμαστε ελεύθερη χώρα έχουμε ύποχρέωση να διαφυλάξουμε ως κόρην όφθαλμού τόν γλωσσικό θησαυρό μας.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ «ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ»

Μικρόν Εϋχολόγιον ή Άγιασματάριον

Έκδοση ΙΕ', άναθεωρημένη
και έπηυξημένη, σχήμα 14X21,
σελίδες 517, Άθήνα 2003.

Έκδόθηκε και κυκλοφορείται σε νέα έκδοση πλήρως άναθεωρημένη τό «Μικρόν Εϋχολόγιον ή Άγιασματάριον» άπό τίς Έκδόσεις τής Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Ό Θεοφιλέστατος Έπίσκοπος Φαναρίου κ. Άγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τής Άποστολικής Διακονίας, ό όποιος είχε τήν έπιμέλεια τής παρούσης έκδόσεως, μερίμνησε για τήν άρτια έμφάνιση του βιβλίου, για τή διόρθωση των ήμαρτημένων και τήν προσθήκη όρισμένων Άκολουθιών και εϋχών, ώστε τό παρόν Εϋχολόγιον να άποτελεί άναγκαίο και χρηστικό βοήθημα των κληρικών. Προσδοκά δέ -άρχης γενομένης άπό τό νέο «Ίερατικόν»- τα Λειτουργικά βιβλία, τα όποια θα εκδώσει ή Άποστολική Διακονία να τελειοποιηθοῦν και να άποτελοῦν πρότυπο Λειτουργικών εκδόσεων.

Τό νέο «Μικρόν Εϋχολόγιον» εκδόθηκε σε νέο σχήμα (14X21), με νέα στοιχεία, «βινιέτες» και «κοσμήματα».

Προσετέθη ή «Άκολουθία μεταδόσεως των Άχράντων Μυστηρίων εις άσθενή», ή «Εϋχή εις βασιλόπιτταν», ή «Εϋχή εις πίτταν Άγίου Φανουρίου» και άλλες Εϋχές, οι όποιες δέν ύπήρχαν. Στο τέλος του βιβλίου ύπάρχει αναλυτικό μνηαίο έορτολόγιο.

Ἡ Πληροφορική στὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας Ἐνα νέο πρόγραμμα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Ἡ Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σέ συνεργασία μέ τὴν «Ἀδὰμ πληροφορική» δημιούργησε τὸ πρόγραμμα Ecclesia Office, τὸ ὁποῖο προορίζεται γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὴ γραμματειακὴ ὑποστήριξη τῶν κατὰ τόπους ἱερῶν Μητροπόλεων, τῶν ἐνοριακῶν καὶ προσκυνηματικῶν ναῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν γένει Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ὁ χρήστης τοῦ προγράμματος ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ καταχωρεῖ, νὰ ταξινομεῖ, νὰ ἀναζητᾷ καὶ νὰ ἐκτυπώνει ὅλα τὰ στοιχεῖα σέ πολυτονικὴ - unicode γραφὴ μέ χρήση οἰασδήποτε πολυτονικῆς διαθέσιμης γραμματσειρᾶς, χωρὶς νὰ χρειάζεται κανένα ἀπολύτως ἄλλο ὑποστηρικτικὸ πρόγραμμα.

Τὸ πρόγραμμα Ecclesia Office ἐκτυπώνει αὐτόματα ὅλα τὰ ἐντυπα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ποὺ ἀφοροῦν τὰ ἱερὰ μυστήρια τοῦ γάμου καὶ τῆς βαπτίσεως σέ πολυτονικὴ γραφὴ (πιστοποιητικὰ ἀγαμίας, αἰτήσεις γάμων, ἄδειες γάμων, δηλώσεις γάμων, ἀντίγραφα δηλώσεων γάμων, αἰτήσεις βαπτίσεων ἐτεροδόξων, δηλώσεις βαπτίσεων, ἀντίγραφα δηλώσεων βαπτίσεων).

Τηρεῖ δυναμικὰ μεταβαλλόμενα ἀρχεῖα στὶς ἀκόλουθες κατηγορίες:

- Γάμοι
- Βαπτίσεις
- Ληξιαρχεῖο θανάτων
- Μητρῶο ὀνομάτων
- Ἐνοριῖτες
- Ὀρθόδοξοι ἐξ ἐτεροδόξων
- Προσωπικὸ ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ ἱερῶν ναῶν (ιερεῖς καὶ λοιποὶ ἐργαζόμενοι)
- Αἰμοδότες
- Ἀρχειοθέτηση ἐγγράφων (scanner - ἐκτύπωση - ἀναζήτηση)
- Ἐνοριακὸ φιλόπτωχο ταμεῖο (μέλη - περιπτώσεις ἀναξιοπαθόντων)
- Διακονία (ποιμαντικὴ - κατηχητικὴ - πνευματικὴ)
- Περιουσία (κινητὴ - ἀκίνητη)

Τὸ πρόγραμμα παρέχει τὴ δυνατότητα στὸν χρήστη νὰ δημιουργεῖ ὁ ἴδιος σέ ὅλες τὶς ἐνόητες κατηγορίες καταχωρήσεων στοιχείων σύμφωνα μέ τὶς ἰδιαίτερες ἀνάγκες τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, καὶ ἐκτυπώνει ἐτικέτες γιὰ ὁμαδικὴ ἀποστολὴ ἀλληλογραφίας συνολικὰ ἢ κατ' ἐπιλογήν.

Καθιστᾷ εὐκόλη καὶ γρήγορη τὴν ἐπικοινωνία καὶ ἀνταλλαγὴ στοιχείων μεταξύ ἱερῶν ναῶν καὶ ἱερῶν Μητροπόλεων. Ὅλες οἱ καταστάσεις καὶ τὰ ἐντυπα ἐκδίδονται καὶ ὡς ἠλεκτρονικὰ ἔγγραφα τύπου PDF (Portable Document Format). Τὸ πρόγραμμα δημιουργεῖ, ἐπίσης, ἔγγραφα Word, Excel, RTF καὶ λειτουργεῖ μέ Windows 98, 2000, μέ XP (Home Edition, Professional) καὶ σέ μονοτονικά, μέ τὶς ἴδιες ἀκριβῶς προδιαγραφές.

Τὸ Ecclesia Office σχεδιάστηκε γιὰ νὰ λειτουργεῖ σέ δίκτυο ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ ἱερῶν ναῶν καθιστώντας τὴν μεταξύ τους ἠλεκτρονικὴ ἀνταλλαγὴ στοιχείων γρήγορη καὶ εὐκόλη.

Εἶναι φιλικὸ στὸν χειρισμὸ του καὶ δὲν ἀπαιτοῦνται εἰδικές γνώσεις ἢ ἐμπειρία.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου
Ἐκπροσώπου Τύπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Κυριακὴ Δ' Λουκᾶ. Λουκ. η', 5-15

Ἡ σπορὰ τοῦ θείου λόγου

Ἐγερτήριο σάλπισμα θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστεῖ τὸ σημερινὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, καθὼς δίνει τὸ ἔναυσμα γιὰ τὴν ἔναρξη τῶν δραστηριοτήτων μας, στὰ πλαίσια τοῦ νέου ἱεραποστολικοῦ ἔτους. Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως εἶναι συνδεδεμένη μὲ αὐτὸ τὸ γεγονός καὶ μᾶς παρουσιάζει τὸν Κύριο ὡς παράδειγμα διδασκάλου ποὺ ἀγωνίζεται νὰ καρποφορήσει ὁ σπόρος τῆς διδασκαλίας Του στὸν ἄνυδρο καὶ ἄοσμο πνευματικὸ κόσμο.

Συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τῆς σπορᾶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ στὴν ἱστορία εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ φορεῖς της, εἴτε αὐτοὶ εἶναι κληρικοί, εἴτε τὰ λαϊκὰ στελέχη της, ποὺ ἔχουν ἐπιφορτιστεῖ τὸ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν ψυχῶν. Πρόκειται γιὰ ἔργο μοναδικό, ἀφοῦ ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὁποία καὶ τοὺς καθιστᾷ ἱκανοὺς νὰ ζήσουν καὶ νὰ βιώσουν τὴν «ἐν Χριστῷ ζωὴ», μὲ ζωὴ ποὺ τοὺς κάνει δυνάμει μετόχους τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀλήθεια, βέβαια, εἶναι πὼς αὐτὸ τὸ ἔργο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι μοναδικό καὶ ἅγιο, πολεμεῖται βάνανυσα καὶ λυσσαλέα ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ ψεύδους, τὸ Διάβολο. Εἶναι ἐκεῖνος ποὺ προβάλλει προσκόμματα καὶ σκοπέλους στὴν προσπάθεια τῶν πιστῶν γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ἄνοδο καὶ συμπόρευση μὲ τὸ Χριστό. Εἶναι ἐκεῖνος ποὺ μὲ τὰ θέληγτρά του προσπαθεῖ νὰ μετατρέψει τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ πείσει τοὺς ἀγωνιστὲς Χριστιανοὺς ὅτι ὁ ἀγώνας γιὰ τὴ σωτηρία εἶναι ματαιοπονία, ἀπάτη καὶ κάνει τὸ πᾶν γιὰ νὰ ὑψώσει ἀπειλητικὰ τὰ ἀγκάθια τοῦ ψεύδους του γιὰ νὰ πνίξει τὸ σπόρο τῆς ἀλήθειας, πρὶν αὐτὸς καρποφορήσει καὶ φωτίσει τὸν ἀγῶνα τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ, ποιά εἶναι αὐτὰ τὰ ἀγκάθια;

• Τὸ πρῶτο ἀγκάθι εἶναι οἱ βιοτικὲς μέριμνες. Σαλεύουν μέσα μας τὴν πίστη, κλονίζουν τὴν ἐμπιστοσύνη μας πρὸς τὸ Θεὸ καὶ ἀπασχολοῦν ἀποκλειστικὰ τὴ σκέψη καὶ τὴν ὑπαρξή μας μὲ τὸ τί θὰ γίνεῖ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, πὼς θὰ διάγουμε καλύτερα καὶ πιὸ ἄνετα τὴν καθημερινότητα. Ἔτσι, ὅμως, φυλακίζεται τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐμποδίζεται νὰ ζήσει στὰ ὕψη, γὰρ τὰ ὁποῖα πλάστηκε, καὶ νὰ ἐνδιαφερθεῖ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

• Τὸ δεύτερο φοβερὸ ἀγκάθι εἶναι οἱ ἡδονὲς τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ ζωὴ τῶν αἰσθήσεων, οἱ ἐφήμερες ἀπολαύσεις, οἱ ἐφάμαρτες διασκεδάσεις, ἡ ἱκανοποίηση τῶν ἐνστίκτων, αὐτὸ ποὺ γενικότερα ὀνομάζουμε κοσμικὴ ζωὴ. Ἡ πραγματικότητα, ὅμως, εἶναι σαφής: οἱ ἄνθρωποι ποὺ παραδίδονται στὴ λατρεία τῆς σάρκας, ποὺ αἰχμαλωτίζονται ἀπὸ τὴν ἀπατηλὴ λάμψη τῶν ἐγκόσμιων ἡδονῶν, συμπνίγουν μέσα τους τὸ σπόρο τοῦ θεϊκοῦ λόγου καὶ τελικὰ τὸν ἐξαφανίζουν. Καὶ ἂν ἀκόμα πιστεύουν στὸ Θεὸ καὶ ἂν ἔχουν κάποιες πνευματικὲς ἀναζητήσεις, ἡ φιληδονία, μὲ τὴν ὁποία ἔχουν περιπλακεῖ, δὲν ἀφήνει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ νὰ δράσει εὐεργετικὰ στὴν καρδιά τους.

Ἡ σημερινὴ Εὐαγγελικὴ περικοπὴ εἶναι μιὰ ἀφορμὴ καὶ μιὰ εὐκαιρία γιὰ νὰ προσδιορίσει ὁ καθένας ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ποιά εἶναι τὰ ἀγκάθια ἐκεῖνα ποὺ καταπνίγουν τὴ διάθεσή μας νὰ ἐπενδύσουμε ἀπὸ τώρα στὴν προοπτικὴ τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ἄς ἐκμεταλλευτοῦμε, λοιπόν, τὰ μηνύματά της γιὰ νὰ μάθουμε νὰ ξεριζώνουμε κάθε ἀγκάθι ποὺ φυτρώνει στὴν καρδιά μας. Ἔτσι ὁ θεῖος λόγος θὰ ριζώνει μέσα μας καὶ θὰ καρποφορεῖ τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. ΑΜΗΝ!

Κυριακή Ζ' Λουκᾶ. Λουκ. η', 41-56

«Πορεύου εις εἰρήνην»

Μὲ τὴν ὑπέροχη καὶ λίαν περιεκτικὴ εὐχὴ «Πορεύου εις εἰρήνην», κατευόδωσε ὁ Ἰησοῦς τὴν αἰμορροοῦσα γυναῖκα τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, πού μόλις εἶχε θεραπεύσει ἀπὸ τῆς χρόνια ἀσθένειά της. Ὁ λόγος γιὰ τὴν εἰρήνην ἦταν ἀρκετὰ συνηθισμένος στὶς ὁμιλίαι τοῦ Κυρίου, θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι τοῦ ἦταν καὶ ἀρκετὰ προσφιλῆς, γιὰτὶ ἦταν σὰ νὰ μιᾶ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ Του, πού εἶναι ἡ προσωποποίηση τῆς εἰρήνης.

Ἡ εἰρήνη εἶναι ἓνα πολύτιμο ἀγαθό, τὸ ὁποῖο ὅλοι ἐξυμνοῦν, ἀλλὰ λίγοι φροντίζουν γιὰ τὴν καρποφορία καὶ τὴν ἐπικράτησή του στὸν κόσμο. Συχνά, ἀντὶ γιὰ τὴν εἰρήνην, ὑπηρετοῦνται οἱ συγκρούσεις, οἱ ἀντιπαραθέσεις, οἱ πόλεμοι, ἀνάμεσα στὰ ἔθνη, στὶς κοινωνίες, στὶς οἰκογένειες, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ στὶς ψυχές τῶν ἀνθρώπων πού βιώνουν τὴ διάσπαση καὶ τὴν ταραχή.

Εἶναι φυσικό, ὅμως, σ' ἓνα κόσμο πού ἔχει ἀποβάλλει ἀπὸ τὴ ζωὴ του τὸ Χριστό, πού υἰοθέτησε ὡς τρόπο ζωῆς τὴ διασπαστικὴ δύναμη τῆς ἁμαρτίας, πού ἀρνήθηκε τὴ μακάρια εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, εἶναι φυσικό νὰ παρατηροῦνται γεγονότα καὶ φαινόμενα τραγικά, πού ὑποβαθμίζουν τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα καὶ καταρρακώνουν τὴν ἀνθρώπινη ἀξία. Ὁ κόσμος σήμερα «κεῖται ἐν τῷ πονηρῷ» καὶ ξεχνᾷ ὅτι ὁ Κύριος μακάρισε τοὺς εἰρηνοποιούς καὶ τοὺς χαρακτηρίσε «Υἱοὺς τοῦ Θεοῦ», παρέχοντας καὶ μιὰ συνταγὴ προσωπικῆς δικαίωσης καὶ σωτηρίας γιὰ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θὰ κάνει τρόπο ζωῆς τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ τὴ μεταδίδει καὶ στοὺς ἄλλους.

Ἡ ἔλλειψη εἰρήνης ἀπὸ τὸ σύγχρονο κόσμο ὀφείλεται, κυρίως, σὲ τρεῖς λόγους καὶ παράγοντες:

- Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῆς ἐκκοσμικευμένης ἐποχῆς μας ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ εἰρηνεύσει μακριὰ ἀπὸ τὸ Χριστό, γιὰτὶ Ἐκεῖνος «ἐστὶ ἡ εἰρήνη ἡμῶν». Σημειώνει μάλιστα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ καρπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ καρποφορεῖ ὅταν βασιλεύει στὸν κόσμῳ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ συμβεῖ αὐτὸ πρέπει ὁ κόσμος νὰ θελήσει νὰ γνωρίσει τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ νὰ ἀποκτήσει τὴν ἀρετὴ.

- Ὁ δεύτερος παράγοντας εἶναι ἡ εἰρηνικὴ συνύπαρξη καὶ σχέση μετὰ τὸ διπλανό μας, μετὰ τὸν συνάνθρωπό μας. Καὶ γιὰ νὰ συμβεῖ αὐτὸ «οὐσιαστικὴ προϋπόθεση εἶναι νὰ συνειδητοποιεῖ ὁ κάθε ἄνθρωπος τὰ λάθη του», ὅπως σημειώνει σοφὰ

ὁ Ἅγιος Σιλουανὸς ὁ Ἀθωνίτης. Νὰ ὑποχωρεῖ ὁ ἐγωϊσμός καὶ ἡ πάγια τάση τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἄρχει, νὰ ἐξουσιάζει καὶ νὰ κυριαρχεῖ πάνω στοὺς ἄλλους. Μπορεῖ στὶς μέρες μας νὰ μὴ γίνονται πόλεμοι, ἀλλὰ ἡ εἰρήνη εἶναι πάντα πληγωμένη, γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦν κάθε θεμιτὸ ἢ ἀθέμιτο μέσο

γιὰ νὰ κυριαρχήσουν καὶ νὰ ἐπικρατήσουν, μετὰ ἀποτέλεσμα τὶς παρατηρούμενες κοινωνικὲς ἀνισότητες καὶ ἀδικίες.

- Ὁ τρίτος παράγοντας εἶναι ἡ προσωπικὴ εἰρήνη, γιὰτὶ αὐτὴ δὲν εἶναι μιὰ ἐξωτερικὴ κατάσταση, ἀλλὰ προπάντων ὑπόθεση ἐσωτερικὴ καὶ καρδιακὴ. Καὶ γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποβάλλεται τὸ μῖσος καὶ ὁ θυμὸς, ἡ κατάκριση, οἱ ἐφάμαρτες τάσεις καὶ νὰ ὑπερνικοῦνται τὰ πάθη διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς μετανοίας.

Ἡ εὐχὴ τοῦ Κυρίου «πορεύου εις εἰρήνην» πρέπει νὰ συνοδεύει τὴ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα μας, νὰ χαρακτηρίζει τὴν προσωπικὴ μας κατάσταση καὶ τὶς σχέσεις μας μετὰ τοὺς συνανθρώπους μας. Μόνο τότε θὰ μπορέσουμε νὰ ἐπιτύχουμε τὴν ἀπόλυτη ἔνωση καὶ εἰρηνεύση μετὰ τὸν Κύριον καὶ Δημιουργόν μας. ΑΜΗΝ!

Τὰ ἐφ' ἅπαξ τῶν Κληρικῶν (σὲ συνεργασία μὲ τὸ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.)

Ὄνοματεπώνυμο: Δ.Κ. Κατηγορία: Γ Συντάξιμα ἔτη: 39-7-26 Ποσὸ ἐφάπαξ: 40.719,07	A.M.H.: 18656 Μισθ. Κλιμάκιο: 11	Ὄνοματεπώνυμο: Π.Σ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 32-326 Ποσὸ ἐφάπαξ: 32.870,78	A.M.H.: 21250 Μισθ. Κλιμάκιο: 20
Ὄνοματεπώνυμο: Π.Θ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 23-2-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 23.946,02	A.M.H.: 23103 Μισθ. Κλιμάκιο: 19	Ὄνοματεπώνυμο: Ι.Μ. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 44-9-4 Ποσὸ ἐφάπαξ: 45.121,44	A.M.H.: 16345 Μισθ. Κλιμάκιο: 1
Ὄνοματεπώνυμο: Ε.Γ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 24-3-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 25.032,19	A.M.H.: 22821 Μισθ. Κλιμάκιο: 19	Ὄνοματεπώνυμο: Ι.Κ. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 35-2-10 Ποσὸ ἐφάπαξ: 45.185,16	A.M.H.: 18670 Μισθ. Κλιμάκιο: 1
Ὄνοματεπώνυμο: Η-Χ. Κ. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 46-10-1 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.644,34	A.M.H.: 19217 Μισθ. Κλιμάκιο: 1	Ὄνοματεπώνυμο: Γ.Θ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 23-3-7 Ποσὸ ἐφάπαξ: 23.310,28	A.M.H.: 23133 Μισθ. Κλιμάκιο: 19
Ὄνοματεπώνυμο: Λ.Ν. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 35-3-24 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.528,26	A.M.H.: 18573 Μισθ. Κλιμάκιο: 4	Ὄνοματεπώνυμο: Χ.Γ. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 40-5-11 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.527,91	A.M.H.: 17780 Μισθ. Κλιμάκιο: 4
Ὄνοματεπώνυμο: Φ.Ν. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 17-5-2 Ποσὸ ἐφάπαξ: 14.254,68	A.M.H.: 25071 Μισθ. Κλιμάκιο: 27	Ὄνοματεπώνυμο: Γ.Α. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 40-7-16 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.649,85	A.M.H.: 17762 Μισθ. Κλιμάκιο: 4
Ὄνοματεπώνυμο: Ν.Π. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 25-10-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 23.202,65	A.M.H.: 21906 Μισθ. Κλιμάκιο: 23	Ὄνοματεπώνυμο: Χ.Π. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 30-9-15 Ποσὸ ἐφάπαξ: 40.423,77	A.M.H.: 20398 Μισθ. Κλιμάκιο: 3
Ὄνοματεπώνυμο: Α.Μ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 28-4-23 Ποσὸ ἐφάπαξ: 27.460,19	A.M.H.: 20788 Μισθ. Κλιμάκιο: 22	Ὄνοματεπώνυμο: Χ.Κ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 32-7-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 33.134,71	A.M.H.: 19367 Μισθ. Κλιμάκιο: 20
Ὄνοματεπώνυμο: Ν.Μ. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 44-11-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.649,85	A.M.H.: 16353 Μισθ. Κλιμάκιο: 4	Ὄνοματεπώνυμο: Τ.Μ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 31-6-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 31.886,10	A.M.H.: 20057 Μισθ. Κλιμάκιο: 20
Ὄνοματεπώνυμο: Γ.Π. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 44-8-9 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.649,85	A.M.H.: 16403 Μισθ. Κλιμάκιο: 4	Ὄνοματεπώνυμο: Ε.Α. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 27-0-12 Ποσὸ ἐφάπαξ: 36.548,10	A.M.H.: 20028 Μισθ. Κλιμάκιο: 4
Ὄνοματεπώνυμο: Δ.Θ. Κατηγορία: Γ Συντάξιμα ἔτη: 37-8-1 Ποσὸ ἐφάπαξ: 17.820,21	A.M.H.: 25274 Μισθ. Κλιμάκιο: 15	Ὄνοματεπώνυμο: Ε.Π. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 30-3-29 Ποσὸ ἐφάπαξ: 36.775,93	A.M.H.: 20693 Μισθ. Κλιμάκιο: 11

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Ἐπιούσιου Ἄρτου»

Πραγματοποιήθηκαν τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 14 Σεπτεμβρίου ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων κ. Νεκτάριο στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ὑ. Θεοτόκου Μανδρακίνας τὰ ἐπίσημα Ἐγκαίνια τοῦ 1ου Συσσιτίου ἀπόρων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μὲ τὴν ὀνομασία «ὁ Ἐπιούσιος Ἄρτος», παρουσίᾳ τοῦ Νομάρχου Κερκύρας κ. Γ. Μαχειμάρη, τοῦ προέδρου τῆς ΤΕΔΚ κ. Β. Κατσαροῦ, ἐκπροσώπου τοῦ Δημάρχου Κερκυραίων καὶ ἐκπροσώπων τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν τοῦ Νησιοῦ.

Ἡ ἐκδήλωση τῶν ἐγκαίνιων ξεκίνησε μὲ Ἄγιασμό πὸν τέλεσε ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος στὴ συνέχεια μίλησε γιὰ τὸ ὄραμα τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, νὰ μὴ μείνει κανεὶς ἄνθρωπος στὴν Κέρκυρα πὸν νὰ στερεῖται τὴν καθημερινή του τροφή. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀνακοίνωσε τὴν ἴδρυση κέντρων δωρεὰν σίτισης τόσο σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς Πόλεως, ὅσο καὶ σὲ κομβικὰ σημεῖα τῆς ὑπαίθρου, ἐνῶ δὲν παρέλειψε νὰ συγχαρεῖ τὸν ἐφημέριο τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἐλευθερίου, πρωτ. Δημήτριο Κοσκινᾶ, μὲ τὴν εὐθύνη τοῦ ὁποῖου λειτουργεῖ τὸ Συσσίτιο, ἀλλὰ καὶ τῶν συνεργατῶν του, γιὰ τὴν μὲ ἀφοσίωση καὶ ἀγάπη διακονία τους στὸν τόσο σημαντικὸ τομέα τῆς φιλανθρωπίας.

Στὶς ὁμιλίες τους, τόσο ὁ Νομάρχης, ὅσο καὶ οἱ λοιποὶ ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν, ἀλλὰ καὶ στὸ γραπτὸ μήνυμα πὸν ἀπέστειλε ὁ Βουλευτῆς κ. Σπ. Σπύρου, ἐπαίνεσαν τὴν πρωτοβουλία τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καὶ ἐξέφρασαν τὴν πλήρη συμπαράστασή τους στὴν προσπάθειά της γιὰ τὴν ἀνακούφιση του ἀνθρώπινου πόνου.

Τὴν ἐκδήλωση πλαισίωσε μὲ μουσικὸ πρόγραμμα ἢ χορωδία τοῦ Ἀγ. Προκοπίου, ἐνῶ στὴ

συνέχεια ἀκολούθησε μικρὴ δεξίωση καὶ ξενάγηση στὸ χῶρο παρασκευῆς καὶ διανομῆς τοῦ φαγητοῦ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

Λειτουργία Κατασκηνώσεων

Μὲ ἰδιαίτερη ἐπιτυχία, λειτούργησαν καὶ φέτος τὸ καλοκαίρι οἱ Κατασκηνώσεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος. Στὶς τέσσερις κατασκηνωτικές περιόδους, πὸν ἔλαβαν χώρα τὸν Ἰούλιο καὶ τὸν Αὐγούστο, συμμετείχαν ἐντελῶς δωρεὰν 600 παιδιὰ ἀπὸ ὀλόκληρη τὴ Μητροπολιτικὴ μας περιφέρεια, τὴ Χαλκίδα, τὴν Κεντρικὴ καὶ Βόρεια Εὐβοία, ἀλλὰ καὶ

τὰ νησιά τῶν Βορείων Σποράδων.

Τὶς ἡμέρες αὐτές, τὰ παιδιὰ εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ γευθοῦν τὴν ἀγάπη καὶ τὴν στοργὴ τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτὴ ἐκφράστηκε ἀπὸ τὰ στελέχη τῶν Κατασκηνώσεων, καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας, ὁ ὁποῖος πολλές φορές βρέθηκε μαζί μὲ τὰ παιδιὰ, διαλέχθηκε μαζί τους, παρακολούθησε τὶς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις τους, ἀλλὰ συμμετεῖχε καὶ ὁ ἴδιος σὲ κάποιες ἀπὸ τὶς δραστηριότητές τους.

Τὰ παιδιὰ, τὶς ἡμέρες αὐτές εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίσουν ἀπὸ κοντὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, μέσῳ τῶν πολλῶν λατρευτικῶν εὐκαιριῶν, τῆς συμμετοχῆς στὸ Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως, τῆς ἀγιογραφικῆς μελέτης, τῶν ἐπισκέψεων στὰ Μοναστήρια τῆς περιοχῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κολύμβησης στὰ καταγάλανα νερά τοῦ Εὐβοικοῦ, τῶν ἀθλοπαιδιῶν, τῶν ὁμαδικῶν παιχνιδιῶν, τῆς μουσικῆς, τοῦ χοροῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔντονου «κοινοτικοῦ» πνεύματος, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζει τὴν κατασκηνωτικὴ ζωὴ.

Άπο τήν ύποδοχή τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στήν Ἱερά Μονή Σουπράσλ τῆς πόλεως Μπιαλιστόκ (Πολωνία, 19/8/2003).

Στιγμιότυπο ἀπό τήν λιτάνευση τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Τήνου μέ τήν συμμετοχή τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ πολλῶν Μητροπολιτῶν.

Στιγμιότυπο ἀπό τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας αἴθουσας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Λιβαδιάς. τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου στίς 13 Ἰουλίου. Διακρίνεται ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ. Μακάριος, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ.

Άπο τήν ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου στοὺς σεισμόπληκτους τῆς Λευκάδος. Τὸν συνοδεύουν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρος καὶ ὁ Ὑφυπ. Ἐσωτερικῶν κ. Α. Παπαδήμας.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX: 210-7272251
ISSN 1195-7203

